

Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej
Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego na lata 2014- 2020

Diagnoza podstawowych uwarunkowań rozwojowych

Strategia Rozwoju Powiatu Wschowskiego – diagnoza podstawowych uwarunkowań rozwojowych

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WSCHOWSKIEGO - DIAGNOZA

Opracowanie:

FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji

Zespół Zarządzania Strategicznego

Spis treści

Spis treści	2
Streszczenie.....	4
Sfera demograficzna	4
Sfera społeczna	5
Sfera gospodarcza	6
Sfera zarządzania rozwojem	8
Wprowadzenie	10
Ogólna charakterystyka Powiatu Wschowskiego	10
Podstawy metodologiczne	13
CZĘŚĆ I – analiza dynamiczna i porównawcza	16
Sfera demograficzna	16
I.1 Stan i struktura ludności	16
I.2 Procesy demograficzne	18
I.3 Prognoza ludności	22
Sfera społeczna	25
II.1 Infrastruktura komunalna	25
II.2 Edukacja	27
II.3 Ochrona zdrowia	32
II. 4 Polityka społeczna	35
II.5 Kultura.....	38
Sfera gospodarcza	40
III.1 Rynek pracy	40
III.2 Ochrona środowiska	44
III.3 Podmioty gospodarcze i struktura przedsiębiorstw	46
III.4 Turystyka	50
Sfera zarządzania rozwojem	53
IV.1 Stan finansów samorządowych	53
IV.2 Kapitał społeczny i aktywność obywatelska	56

CZĘŚĆ II – analiza wewnętrzna.....	59
Potencjał turystyczny	59
Potencjał gospodarczy	61
Kapitał ludzki	62
Jakość życia	64
Atrakcyjność przyrodnicza	66
Zarządzanie rozwojem	67

Streszczenie

Sfera demograficzna

- Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, teren powiatu wschowskiego zamieszkiwało na koniec 2012 roku 39434 osoby. Wielkość populacji powiatu w latach 2007-2012 nieznacznie rosła, osiągając najwyższą wartość na koniec badanego okresu (liczba ludności w 2012 roku była większa o około 1,4% w stosunku do roku 2007). Wartość ta była nieznacznie niższa od dynamiki zmian liczby ludności w województwie lubuskim (1,47%).
- Najwyższa dynamika wzrostu liczby mieszkańców odnotowana została w gminie Sława (3,08%), z kolei w gminach Wschowa i Szlichtyngowa dynamika zmian liczby ludności wynosiła niespełna 0,6%.
- Korzystnie na strukturę ludności powiatu wschowskiego wpływa utrzymujący się dodatki przyrost naturalny. Przeciętnie w latach 2007-2012 wskaźnik przyrostu naturalnego dla całego powiatu wyniósł 2,29‰, tj. zdecydowanie więcej niż wskaźnik dla województwa lubuskiego wynoszący 1,28‰. W porównaniu przestrzennym należy stwierdzić, że najwyższym przyrostem naturalnym charakteryzowała się gmina Szlichtyngowa (3,64‰), następnie Sława (3,38‰) oraz Wschowa (1,35‰).
- Negatywnie na sytuację demograficzną powiatu wpływają z kolei procesy migracyjne. Wskaźnik salda migracji z lat 2007-2012 w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dla całego powiatu wyniósł -12,36, tj. był na poziomie niższym od średniej wojewódzkiej wynoszącej -7,24. Na tle powiatu korzystnie wyróżnia się gmina Sława, charakteryzująca się każdorocznie nieznacznie dodatnim saldem migracji (16,96 na 10 tys. mieszkańców), co świadczy o wysokiej atrakcyjności osadniczej Sławy. W gminach Szlichtyngowa oraz Wschowa wartości te wynoszą odpowiednio -22,60 oraz -26,71.
- Prognoza demograficzna dla powiatu wschowskiego wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, który powinien znaleźć odzwierciedlenie w kreowaniu polityki edukacyjnej oraz społecznej. Szacuje się, że odsetek osób starszych, wynoszący na koniec 2012 r. 15% wzrośnie w roku 2025 do poziomu 22%, natomiast znacznemu spadkowi ulegnie odsetek osób w wieku produkcyjnym (z poziomu 64% w 2012 r. do 59% na koniec 2025 r.).

Najbardziej stabilnie kształtować się będzie odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym (spadek o ok 2%).

Sfera społeczna

- Powiat wschowski charakteryzuje umiarkowanie rozwinięta sieć instalacji komunalnych. Wg danych Banku Danych Lokalnych GUS na koniec 2012 r. odsetek korzystających z sieci wodociągowej w powiecie wynosił 89,2% i był zbliżony do średniej wojewódzkiej. Zdecydowanie gorzej sytuacja wyglądała z dostępem do sieci kanalizacyjnej (odsetek korzystających w powiecie wyniósł 52,3%, średnia wojewódzka 64,9%) oraz gazowej (odsetek korzystających 37,8%, średnia wojewódzka 52,3%).
- Relatywnie dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunalną we wszystkich trzech kategoriach mają mieszkańcy gminy Wschowa, w dalszej kolejności mieszkańcy gminy Szlichtyngowa oraz Sława.
- Sytuacja w obszarze stanu infrastruktury ochrony środowiska w powiecie wschowskim jest zbliżona do ogólnej sytuacji w województwie – około 60% mieszkańców korzysta z oczyszczalni ścieków (70% w województwie).
- Według danych na koniec 2012 r. 12,8% wyniósł wskaźnik osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ogóle ludności. Przeciętna w województwie wyniosła w tamtym okresie 9,6%. Najwyższy odsetek korzystających charakteryzuje gminę Szlichtyngowa (17,9%), następnie Sława (13,3%) oraz Wschowa (11,3%).
- Szkolnictwo w powiecie wschowskim na poziomie podstawowym i gimnazjalnym charakteryzują zbliżone tendencje, co w ogóle województwa – liczba uczniów rokrocznie spada (przykładowo liczba uczniów szkół podstawowych w latach 2012 zmalała o 11%, gimnazjów o ponad 23%). W dłuższym okresie pociągać to będzie za sobą konieczność podjęcia decyzji o kształcie usług edukacyjnych oferowanych przez samorzady gminne powiatu.
- Korzystniej od średniej wojewódzkiej wypadają wskaźniki jakości edukacji, szczególnie na poziomie średnim. Przykładowo, zarówno przeciętne wyniki jak i zdawalność egzaminu maturalnego z matematyki wskazują na możliwość zdobycia solidnego wykształcenia na poziomie średnim w placówkach prowadzonych przez samorząd powiatowy.

- W latach 2010-2012 dynamicznie zwiększał się odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Na koniec 2012 r. z tej formy opieki korzystało 71% dzieci w wieku 3-5 lat, w całym województwie lubuskim odsetek ten wyniósł 68%.
- Instytucje kultury w powiecie wschowskim wykazują relatywnie dużą aktywność w instytucji kultury różnego rodzaju imprez. W 2012 roku zorganizowano w powiecie wschowskim 397 imprez, w których uczestniczyło łącznie niespełna 130 tys. osób. Powiat wschowski charakteryzują tym samym wartości wskaźników liczby imprez i uczestników imprez na 1000 mieszkańców wyższe niż średnia wojewódzka (9 imprez na 1 tys. mieszkańców w powiecie, 6 w województwie; 2114 uczestników imprez na 1 tys. mieszkańców w powiecie wobec 921 w województwie).

Sfera gospodarcza

- Na koniec 2013 roku w rejestrze REGON zarejestrowanych było 3425 podmiotów gospodarczych, działających na terenie powiatu wschowskiego. Od 2008 roku liczba podmiotów gospodarczych w powiecie wschowskim wzrosła o 376 jednostek gospodarczych, co stanowi przyrost o 12,33%. Wskaźnik przedsiębiorczości rozumiany jako liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w 2013 r. wyniósł 869 jedn. gosp., dla porównania w województwie lubuskim było to przeciętnie 1073 podmioty.
- Najwyższym poziomem przedsiębiorczości w powiecie wschowskim charakteryzuje się gmina Wschowa (981 podmiotów na 10 tys. mieszkańców). Gmina Sława charakteryzuje się wskaźnikiem nieznacznie niższym od średniej dla powiatu, wynoszącym 835 podmiotów. Najgorzej w zestawieniu wewnątrzpowiatowym wypada Gmina Szlichtyngowa, gdzie na 10 tys. mieszkańców zarejestrowanych jest zaledwie 473 jednostki gospodarcze.
- Analizując strukturę przedsiębiorstw powiatu wschowskiego wg ich wielkości należy stwierdzić, że w podziale na wysokość zatrudnienia dominują mikroprzedsiębiorstwa – 3245 jedn. gosp. (94,74% wszystkich podmiotów), liczba małych przedsiębiorstw wynosi 149 (4,35%), średnich 28 (0,82%), natomiast liczba zarejestrowanych dużych podmiotów wynosi 3 (0,09%). Na terenie powiatu nie funkcjonuje ani jedno przedsiębiorstwo zatrudniające co najmniej 1000 pracowników, co stanowi czynnik wpływający niekorzystnie na stabilizację zatrudnienia na obszarze Ziemi Wschowskiej.

- Niemal 30% wszystkich podmiotów gospodarczych w powiecie wschowskim prowadzi działalność w sekcji G, obejmującej handel detaliczny i hurtowy oraz naprawę pojazdów mechanicznych. Drugą pod względem liczności zarejestrowanych podmiotów jest sekcja F –budownictwo (13% wszystkich podmiotów) oraz sekcja L – obsługa nieruchomości (10% podmiotów).
- Ważną częścią gospodarki powiatu wschowskiego jest turystyka. Wskaźnik gęstości bazy noclegowej, rozumiany jako odsetek miejsc noclegowych na 1 tys. mieszkańców dla powiatu wschowskiego wynosi 74,53, co stanowi wartość ponad trzykrotnie wyższą od przeciętnej dla województwa lubuskiego (21,23). Odnosząc liczbę miejsc noclegowych do powierzchni analizowanych jednostek należy stwierdzić, że wskaźnik gęstości bazy noclegowej (miejsca na 1 km²) w powiecie wschowskich wynosi 4,7, przy średniej powiatowej 1,6.
- Dominujący ośrodkiem turystycznym na obszarze powiatu wschowskiego jest gmina Sława, charakteryzująca się najwyższymi wskaźnikami dostępności bazy turystycznej oraz intensywności ruchu turystycznego. Należy jednak zauważyć, że wskaźnik wykorzystania potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe) w gminie Sława jest najniższy, co z jednej strony świadczy o możliwości zwiększenia ruchu turystycznego na poziomie gminy, z drugiej strony wskazuje na wysoki stopień obłożenia obiektów noclegowych w pozostałych gminach Powiatu. Taki stan rzeczy może świadczyć o potrzebie rozwoju tej gałęzi gospodarki na obszarze całego powiatu wschowskiego. Ważna jest także troska o inne elementy, związane z rozwojem turystyki (sprawna informacja turystyczna, dobre połączenia drogowe, parkingi, transport publiczny, oferta gastronomiczna itd.)
- Na koniec 2013 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wschowie zarejestrowanych było 2287 bezrobotnych – o 15,2% więcej niż na koniec 2008 roku. Dla porównania, liczba bezrobotnych w ogóle województwa lubuskiego wzrosła w tym czasie o 29,1%. Bezrobotni z powiatu wschowskiego w 2013 roku stanowili 3,9% ogółu bezrobotnych województwa lubuskiego.
- Analizując strukturę bezrobotnych należy zauważyć, że prawie połowę bezrobotnych stanowią osoby młode, poniżej 35 roku życia. W porównaniu do roku 2008 o 6% spadła liczba bezrobotnych w przedziale wiekowym 18-24 lata, z kolei odsetek bezrobotnych w wieku 25-34 lata wzrósł o 18%. Ponadto kierując się kryterium wykształcenia wskazać należy, że najdynamiczniej

rosnącą grupą bezrobotnych były osoby z wykształceniem wyższym, choć odsetek tej grupy jest wciąż najniższy i wynosi 8% ogólnej liczby bezrobotnych. Najliczniejszą grupę (35%) stanowią natomiast osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a drugą w kolejności (30%) bezrobotni z wykształceniem gimnazjalnym i wyższym.

Sfera zarządzania rozwojem

- Stan finansów publicznych powiatu wschowskiego na koniec 2012 r. kształtował się umiarkowanie korzystnie na tle województwa lubuskiego i porównywanych powiatów: sulęcińskiego, leszczyńskiego, wolsztyńskiego i górowskiego. Poziom zadłużenia wyniósł we wskazanym okresie 48,8%, natomiast wskaźnik obciążenia dochodów obsługą zadłużenia osiągnął wysoki poziom 13,3%.
- Przeciętny był udział wydatków inwestycyjnych w ogóle wszystkich wydatków budżetu powiatu wschowskiego, wynoszący niespełna 11% (średnio powiaty w województwie lubuskim 13%).Względnie niski był również wskaźnik zdolności jst samofinansowania inwestycji. Stosunek dochodów majątkowych powiększonych o nadwyżkę operacyjną do wydatków majątkowych budżetu powiatu wyniósł jedynie 24%.
- Wartość podpisanych umów dofinansowania z funduszy unijnych na mieszkańca w powiecie wschowskim na dzień 31 XII 2012r. wyniosła 3116 zł. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie Wschowa (3864 zł), podczas gdy w gminach Sława i Szlichtyngowa wartość podpisanych umów w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy nie przekroczyła 2 tys. zł.
- W powiecie wschowskim, podobnie jak w województwie lubuskim, prężnie rozwija się ruch społeczny związany z zawiązywaniem organizacji pozarządowych. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców powiatu jak i województwa przypadało w 2012 roku 31 organizacji trzeciego sektora (fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych).
- Na umiarkowanym poziomie kształtują się wskaźniki aktywności obywatelskiej, wyrażonej poprzez frekwencję wyborczą w wyborach prezydenckich oraz samorządowych w 2010 r. Ogóle wskaźniki dla powiatu wschowskiego charakteryzują wartości nieznacznie wyższe niż w województwie lubuskim (odpowiednio 50% i 49% w wyborach prezydenckich, 52% i 46% w wyborach samorządowych). Niemniej jednak

bezwzględnie niski poziom uczestnictwa w procesach decyzyjnych wskazuje na konieczność systematycznego wzmocnienia tożsamości lokalnej i budowania kapitału społecznego.

Wprowadzenie

Ogólna charakterystyka Powiatu Wschowskiego

Powiat wschowski leży w południowej części województwa lubuskiego i graniczy z Wielkopolską i Dolnym Śląskiem. Jego powierzchnia wynosi 624,8 km². Teren powiatu zamieszkują 39 434 osoby (stan na koniec 2012 roku), co stanowi niecałe 4% ludności województwa. Na zachodzie powiat graniczy z powiatem nowosolskim.

W skład powiatu wschowskiego wchodzi trzy gminy miejsko-wiejskie: Sława, Szlichtyngowa i Wschowa. Ogólną charakterystykę gmin przedstawiono w tabeli kończącej niniejszy rozdział.

Źródło: www.wschowa.info

Geograficznie powiat wschowski położony jest na terenach trzech regionów. Na północy wchodzi on w obszar Pojezierza Leszczyńskiego, na południu – Wysoczyzny Leszczyńskiej, natomiast fragment południowo-zachodni to teren Pradoliny Głogowskiej. Ponadto gminy powiatu wschowskiego wchodzi w skład Euroregionu „Sprewa – Nysa – Bóbr.”

Powiat wschowski jest atrakcyjny pod względem turystycznym z uwagi na znajdujące się tu lasy, jeziora i zabytki.

Gmina Sława posiada liczne jeziora, z których największe to Jezioro Sławskie. Rosną tu lasy, przeważnie sosnowe, obfitujące w zwierzynę łowną i słynące z grzybów. Liczba i walory rekreacyjne jezior stwarzają dobre warunki do wędkarstwa. Jezioro Sławskie to również dobre miejsce dla żeglarzy. Znajdują się tu liczne kluby żeglarskie, co roku odbywają się regaty ogólnopolskie, a zimą organizowane są Mistrzostwa Ziemi Lubuskiej w bojerach, jak również zawody łyżwiarskie. Ponadto w gminie znajduje się kościół św. Michała Archanioła, pochodzący z początku XVII wieku, zniszczony, a następnie odrestaurowany w 1830 r. W kościele znajduje się między innymi kamienna XVII-wieczna ambona oraz rzeźba Jezusa Frasobliwego z XVI wieku.

Północna część Gminy Wschowa objęta jest krajowym systemem obszarów chronionych w skład którego wchodzi Przemęcki Park Krajobrazowy. We Wschowie znajduje się również Park Wolsztyński zdominowany przez bluszcz pospolity. Nieopodal parku znajduje się leśna ścieżka – „Bluszczowy Szlak”. Na Szlaku znajduje się osiem przystanków edukacyjno-rekreacyjnych wyposażonych w urządzenia rekreacyjne.

Gmina Szlichtyngowa to obszar zdominowany przez użytki rolne, co nadaje jej typowo rolniczy charakter.

Siedzibą władz powiatu jest miasto Wschowa, liczące 14 322 mieszkańców i zajmujące teren 8,4 km². Miasto zostało założone w XIII wieku i rozwijało się dynamicznie, ze względu na położenie na szlaku łączącym Poznań z Głogowem i Czechami. W 1343 r. Kazimierz Wielki przyłączył Wschowę do Polski i nadał jej liczne przywileje. W tamtym okresie stała się ona ośrodkiem sukiennictwa. Ponadto

powstały w niej liczne warsztaty złotnicze, garncarskie i szewskie. Ponadto w XVII wieku otwarto tu pierwszą w Polsce manufakturę farbiarską. Ówczesni królowie Polski często zatrzymywali się we wschowskim zamku, rezydowali i przyjmowali zagraniczne poselstwa. W mieście też zbierał się senat.

W 1706 roku na polach pod Wschową rozegrała się jedna z największych bitew Wojny Północnej. Po rozbiorze Polski miasto znalazło się w granicach Prus. Na początku XX wieku Wschowa leżała w granicach Rzeczy i nosiła nazwę Fraustadt. Po 1945 roku Fraustadt zostało przemianowane na Wschowę i weszło w skład Ziemi Odzyskanych.

W mieście znajdują się liczne zabytki. Jednym z nich jest cmentarz ewangelicki z XVII wieku, na którym znajduje się Lapidarium Rzeźby Nagrobnej. Ponadto w mieście można zobaczyć barokowe kamienice, mury obronne, ratusz, miejską fontannę, gotycki kościół z XIV wieku, zespół klasztorny Franciszkanów, dawny zbór ewangelicki czy cmentarz żydowski.

We Wschowie działa Muzeum Ziemi Wschowskiej oraz znajduje się w niej sześć pomników przyrody. Ponadto działa tu Centrum Kultury i Rekreacji, które oferuje różne formy spędzania czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz organizuje koncerty. W CKiR funkcjonuje również kino. Latem w mieście Wschowa odbywa się Mieszkański Jarmark Produktów Tradycyjnych, a jesienią, od 10 lat, organizowany jest, wspólnie z Instytutem Muzyki Uniwersytetu Zielonogórskiego, Królewski Festiwal Muzyki.

Dominującym działem gospodarki powiatu jest rolnictwo i przemysł rolno-spożywczy, w tym znane zakłady mięsne oraz pieczarkarnie.

Tabela 1 Podstawowa charakterystyka gmin powiatu wschowskiego.

Gmina	Powierzchnia [km ²]	Ludność [liczba osób]	Status
Sława	327	12597	gmina miejsko-wiejska
Szlichtyngowa	100	5134	gmina miejsko-wiejska
Wschowa	197	21703	gmina miejsko-wiejska

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Podstawy metodologiczne

W niniejszym opracowaniu przedstawiono zestawienie wybranych danych statystycznych, charakteryzujących podstawowe uwarunkowania i czynniki rozwojowe Powiatu. Zasadnicza część raportu składa została podzielona na dwa rozdziały. Pierwszy rozdział przedstawiający analizę zewnętrzną składa się z czterech części, przedstawiających charakterystykę demograficzną, społeczną, gospodarczą oraz zarządzania rozwojem. W ramach każdej części obszaru wyszczególniono obszary tematyczne, uznane za szczególnie ważne w kontekście programowania polityki rozwoju.

Dla precyzyjnego zobrazowania sytuacji wschowskiego zdecydowana większość danych została poddana badaniu w dwóch płaszczyznach. Z jednej strony w układzie dynamicznym, jako analiza podstawowych trendów rozwojowych. Z drugiej strony w układzie porównawczym z innymi jednostkami samorządu terytorialnego o zbliżonym potencjale rozwojowym. W tym celu wybrano 4 powiatów, których podstawową cechą charakterystyczną jest niedalekie sąsiedztwo z powiatem wschowskim, tym samym procesy rozwojowe w różnych dziedzinach aktywności społeczno-gospodarczej. Prawdopodobne jest zatem, że procesy rozwojowe przebiegają tu w zbliżonym kierunku, a mieszkańcy i władze tych powiatów stają przed podobnymi wyzwaniami. Natężenie zmian może jednak zależeć od specyficznych uwarunkowań danego obszaru, a także od zróżnicowania wewnętrznego. W związku z tym wybrana dla celów porównawczych grupa stanowi układ heterogeniczny, dzięki czemu stworzony został wieloaspektowy układ odniesienia dla zmian zachodzących w powiecie wschowskim. Podstawowe charakterystyki wybranych jednostek przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2 Podstawowa charakterystyka powiatów z grupy porównawczej.

Powiat	Powierzchnia [km ²]	Ludność [liczba osób]	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
Sulęciński	1178	35804	30,39
Wschowski	624	39434	63,20
Leszczyński	806	53470	66,64
Wolsztyński	680	56693	83,37
Górowski	738	36625	49,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Prezentowane dane dotyczą okresu obowiązywania dotychczasowej Strategii, tj. obrazują zmiany od roku 2007 lub 2008. Koniec okresu analizy wiąże się z dostępnością danych w momencie rozpoczęcia badania. Najczęściej zaprezentowano stan obecny na koniec roku 2012, przy czym w miejscach gdzie było to możliwe uwzględniono bardziej aktualne dane za rok 2013.

Drugi rozdział przedstawia analizę wewnętrzną w układzie możliwych potencjałów rozwojowych powiatu. Diagnoza przeprowadzona została oddzielnie dla 3 gmin powiatu wschowskiego tak, aby wyspecyfikować potencjalne silne i słabe strony powiatu w układzie funkcjonalnym oraz geograficznym. Obszar analizy podzielony został na 6 pól badawczych, które w sposób komplementarny zagospodarowują ogół zjawisk społeczno-gospodarczych. Każdy z obszarów badawczych podzielony został wewnątrznie, w zależności od złożoności struktury i różnorodności procesów zachodzących w ramach danego pola, co dało łącznie 20 podobszarów tematycznych. Strukturę podziału przedstawia poniższy schemat. Należy przy tym pamiętać, że pomiędzy wyspecyfikowanymi obszarami zachodzi szereg interakcji, które mogą z różną siłą i kierunkiem oddziaływania wpływać na siebie wzajemnie, tj. wzmacniać lub osłabiać zdolności rozwojowe.

Potencjał turystyczny	• baza turystyczna • popyt na turystykę
Potencjał gospodarczy	• struktura gospodarki • przedsiębiorczość • innowacyjność • rynek pracy
Kapitał ludzki	• potencjał demograficzny • potencjał intelektualny
Jakość życia	• ochrona zdrowia • problemy społeczne • edukacja • kultura • kultura fizyczna • gospodarka mieszkaniowa • infrastruktura teleinformatyczna
Atrakcyjność przyrodnicza	• krajobraz przyrodniczy • zagrożenia przyrody
Zarządzanie rozwojem	• zarządzanie publiczne • kapitał społeczny • stan finansów samorządowych

Precyzja przeprowadzonych analiz wymaga przede wszystkim odpowiedniego doboru danych wejściowych, które w sposób rzetelny i w miarę całościowy powinny odzwierciedlać procesy zachodzące w ramach analizowanych obszarów i podobszarów badawczych. W celu zapewnienia możliwie najbardziej obiektywnego opisu zjawisk przeanalizowano łącznie 72 wskaźniki statystyczne, które przypisano do konkretnych obszarów. Wykorzystano następujące źródła danych:

- Bank Danych Lokalnych GUS;
- Powiatowy Urząd Pracy we Wschowie;
- Regionalne Izby Obrachunkowe (Wrocławiu, Poznań, Zielona Góra);
- Ministerstwo Finansów;
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej;
- Okręgowa Komisja Egzaminacyjna (Wrocław, Poznań);
- Urząd Komunikacji Elektronicznej.

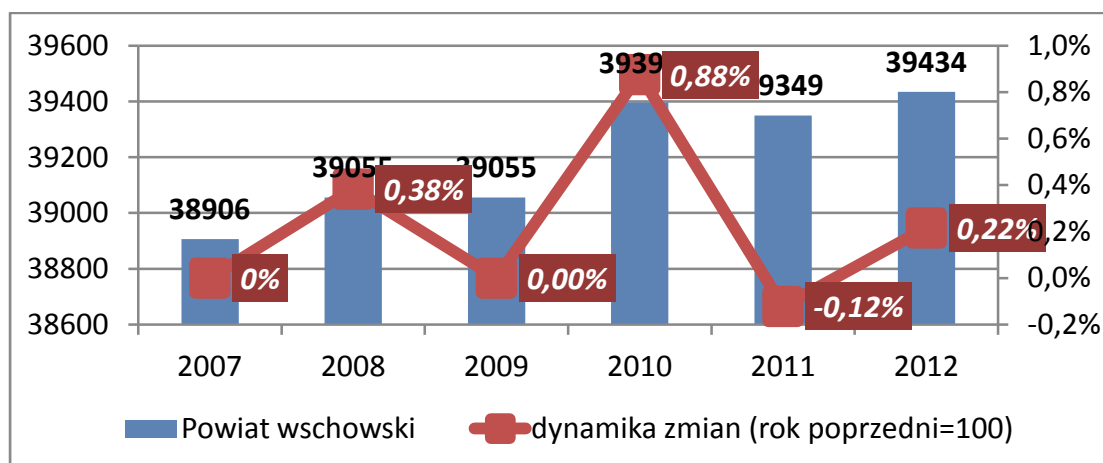
CZĘŚĆ I – analiza dynamiczna i porównawcza

Sfera demograficzna

I.1 Stan i struktura ludności

Według stanu na 31.XII.2012 r. teren powiatu wschowskiego zamieszkiwało 39 434 osoby, z czego 49,7% stanowili mieszkańcy miast a 50,3% mieszkańcy obszarów wiejskich. Ludność powiatu wschowskiego stanowiła 3,9% liczby mieszkańców województwa lubuskiego. Poniższy wykres przedstawia dynamikę zmian struktury ludności Powiatu w latach 2007-2012. Obserwowany skokowy przyrost liczby ludności w roku 2010 należy wytłumaczyć zmianą metodologii gromadzenia danych przez GUS¹, nie ma on natomiast odzwierciedlenia w dynamice rzeczywistych procesów demograficznych.

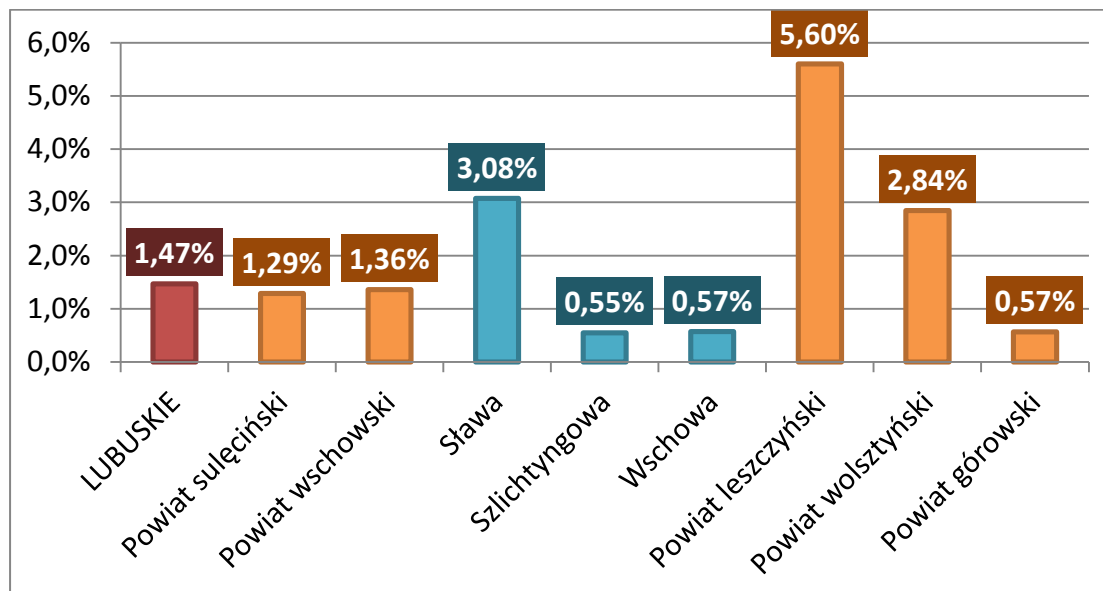
Wykres 1 Liczba ludności powiatu wschowskiego w latach 2007-2012 w podziale miejsce zamieszkania.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

¹ Od 1999 do 2009 roku (według podziału administracyjnego w dniu 31 XII) - bilans liczby i struktury ludności był opracowywany na podstawie wyników NSP-2002. Od 2010 roku bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności są wyniki NSP 2011. Ponieważ nie jest już opracowywany bilans ludności zameldowanej na pobyt stały, uległa zmianie metodologia liczenia wszystkich współczynników demograficznych, poszczególne fakty demograficzne i z zakresu migracji zostały odniesione do ludności faktycznej.

Wykres 2 Zmiana liczby ludności powiatu wschowskiego w latach 2007-2012

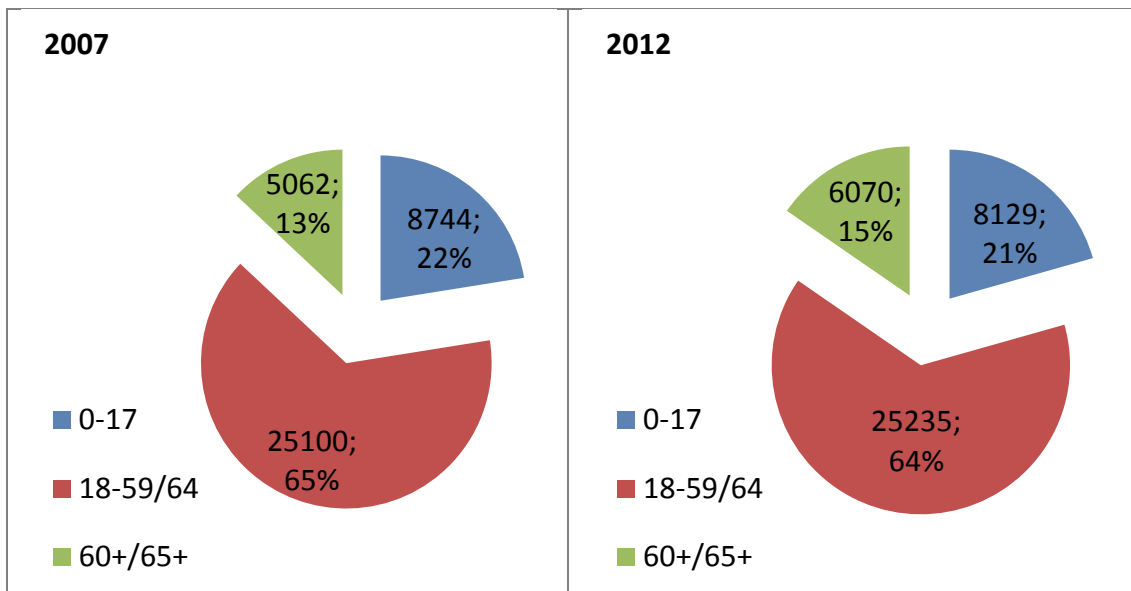

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W latach 2007-2012 (pomijając zmiany metodologiczne – charakterystyczne dla wszystkich porównywanych jednostek) liczba ludności powiatu wschowskiego wzrosła o 1,36%, to jest w tempie niższym niż w całym województwie lubuskim, gdzie wskaźnik ten wynosił 1,47%. Natomiast wśród porównywanych powiatów sąsiednich jest to trzeci wynik. Najszybszym tempem wzrostu liczby ludności charakteryzowały się powiaty leszczyński i wolsztyński – położone w województwie wielkopolskim, natomiast najślabszy w tym zestawieniu powiat górski odznaczył się najniższym wskaźnikiem przyrostu liczby ludności.

Wewnętrzne zróżnicowanie dynamiki zmian liczby ludności wewnątrz powiatu wschowskiego jest dość znaczne. Gminą, w której liczba ludności rośnie w najszybszym tempie jest Sława, charakteryzujące się wzrostem o 3,08%. Natomiast w przypadku gmin Szlichtyngowa oraz Wschowa wzrost liczby ludności był nieznaczny i wyniósł niespełna ponad 0,5%.

Wykres 3 Zmiany struktury wiekowej mieszkańców powiatu wschowskiego w latach 2007-2012.

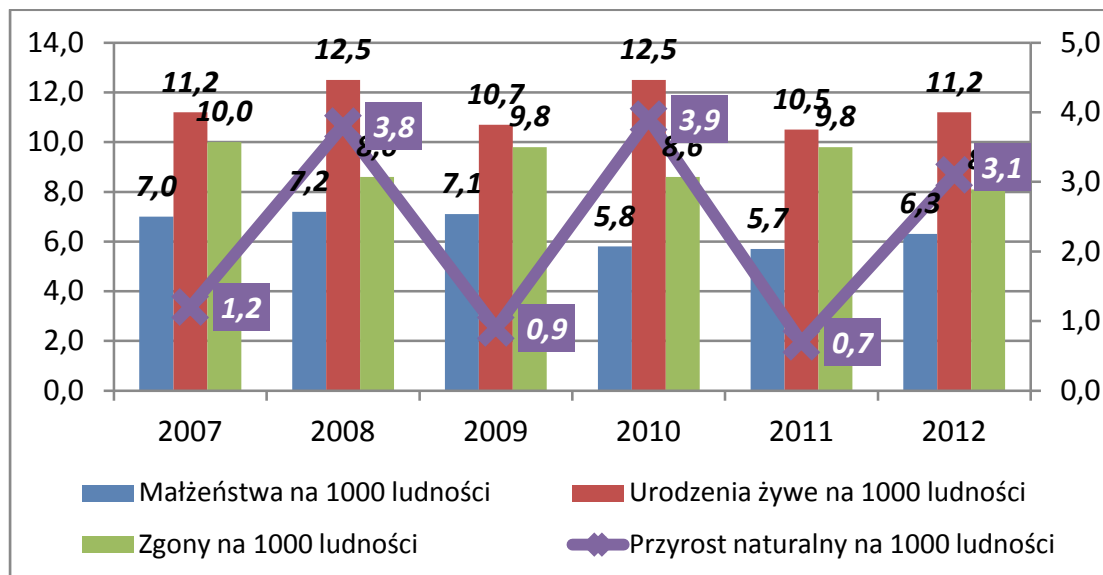
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców powiatu wschowskiego należy stwierdzić systematyczny spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), z 8,74 tys. osób w roku 2007 (co stanowiło 22% ogółu mieszkańców powiatu) do 8,13 tys. osób w roku 2012 (21%). Zmiany liczby ludności w wieku produkcyjnym (18-59/64 lat), w tym skokowy wzrost w roku 2010 świadczą przede wszystkim o niedoszacowaniu tej grupy ludności w oparciu o stosowaną w latach 1999-2009 metodologię GUS. Niemniej jednak, zmiany struktury w tej grupie odznaczają się niewielkim trendem malejącym, wynoszącym w ujęciu względnym zadany okresie 1 pkt. proc., z poziomu 65% w roku 2007 do 64% w roku 2012. Najbardziej znaczący okazał się natomiast wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym (60+/65+), który wyniósł ponad 2 pkt. proc., z poziomu 5,06 tys. osób (13%) w roku 2007 do 6,07 tys. osób (15%) w roku 2012.

I.2 Procesy demograficzne

Potwierdzeniem zmian struktury oraz liczby ludności w powiecie wschowskim są obserwowane zmienne procesy demograficzne. Liczba narodzin w ostatnich latach utrzymuje się na stabilnym poziomie. W przeliczeniu na 1000 ludności w roku 2007 na terenie Powiatu rodziło się 11,2 dzieci, w roku 2012 wartość ta była niezmienna. Dodatkowo liczba narodzin jest stale niższa od wyższa zgonów, co przekłada się na utrzymujące się dodatnie wskaźniki przyrostu naturalnego. W roku 2012 przyrost naturalny w powiecie wschowskim kształtował się na poziomie 3,1%.

Wykres 4 Podstawowe procesy demograficzne na terenie powiatu wschowskiego w latach 2007-2012.

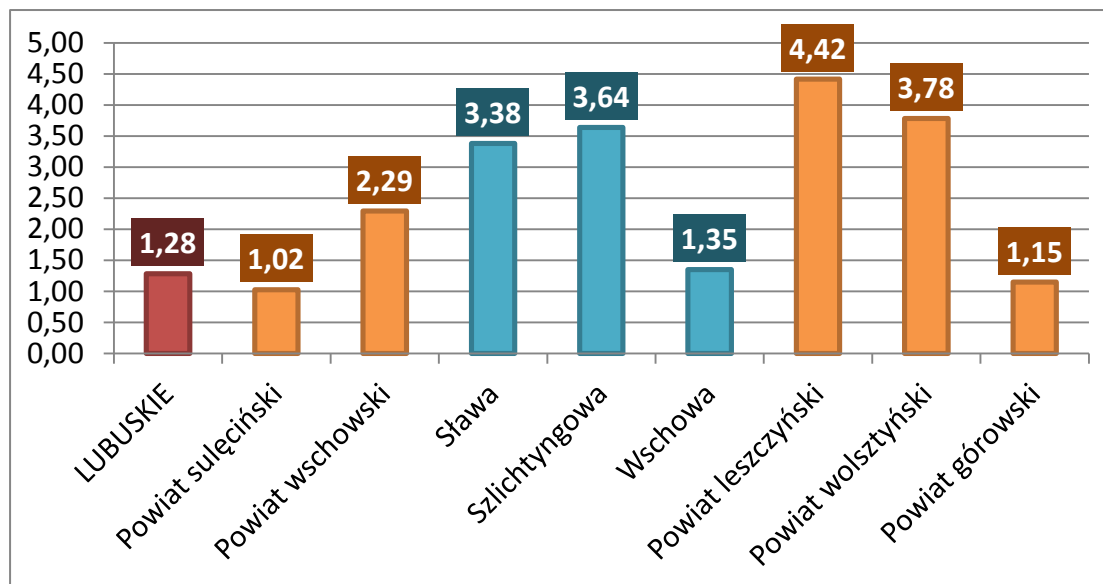

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dodatnie saldo przyrostu naturalnego jest cechą charakterystyczną dla porównywanych jednostek. Powiat wschowski z przeciętnym przyrostem na poziomie 2,29‰ znajduje się w grupie jednostek o przyroście wyższym od średniej dla województwa lubuskiego, obok powiatu leszczyńskiego (4,42‰) i wolsztyńskiego (3,78‰). Niższymi, choć także dodatnimi, wartościami charakteryzowały się natomiast powiaty górowski (1,15‰) i sulęciński (1,02‰).

Dodatnie saldo przyrostu naturalnego charakterystyczne jest również dla wszystkich gmin Powiatu. Najmniej korzystne wskaźniki odnotowano w Gminie Wschowa, gdzie saldo przeciętne przyrostu w latach 2007-2012 wyniosło 1,35‰ i było nieznacznie wyższe od średniej dla województwa lubuskiego. Wyższy od przeciętnej powiatowej, jak i wojewódzkiej był natomiast wskaźnik przyrostu w Gminie Sława (3,38‰) oraz Szlichtyngowa (3,64‰).

Wykres 5 Przyrost naturalny na 1000 ludności w latach 2007-2012 – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

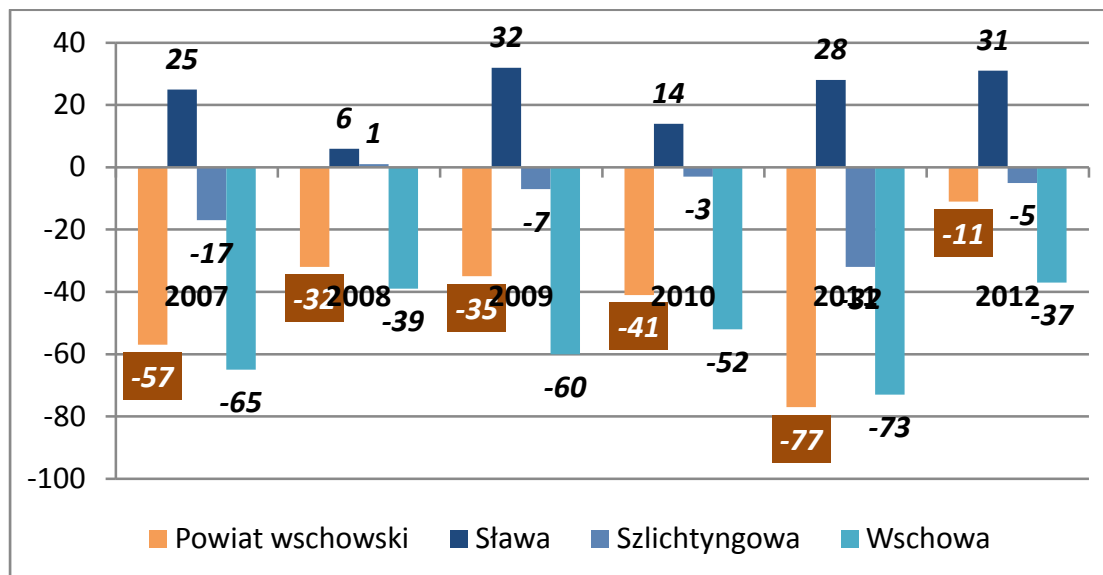

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Korzystnym wskaźnikom przyrostu naturalnego w ostatnich latach towarzyszyły negatywne wartości wskaźników opisujących procesy migracyjne mieszkańców powiatu wschowskiego. W całym analizowanym okresie liczba zameldowań na pobyt stały była niższa od liczby wymeldowań z terenu Powiatu. Taki stan rzeczy może świadczyć o niskiej atrakcyjności osadniczej niektórych obszarów na terenie Powiatu i może stanowić istotną barierę rozwojową w latach kolejnych.

W celu dopełnienia informacji o procesach demograficznych analizie poddano intensywność i strukturę procesów migracyjnych na obszarze powiatu wschowskiego. Wśród gmin Powiatu najczęściej opuszczaną jednostką jest Gmina Szlichtyngowa, które rokrocznie odnotowuje najwyższą różnicę pomiędzy liczbą zameldowań i wymeldowań, ujemną w całym okresie analizy. Podobnie procesy migracyjne przebiegają w Gminie Wschowa. Stale dodatnim saldem migracji odznaczała się natomiast Gmina Sława.

Wykres 6 Migracje w powiecie wschowskim w latach 2007-2012.

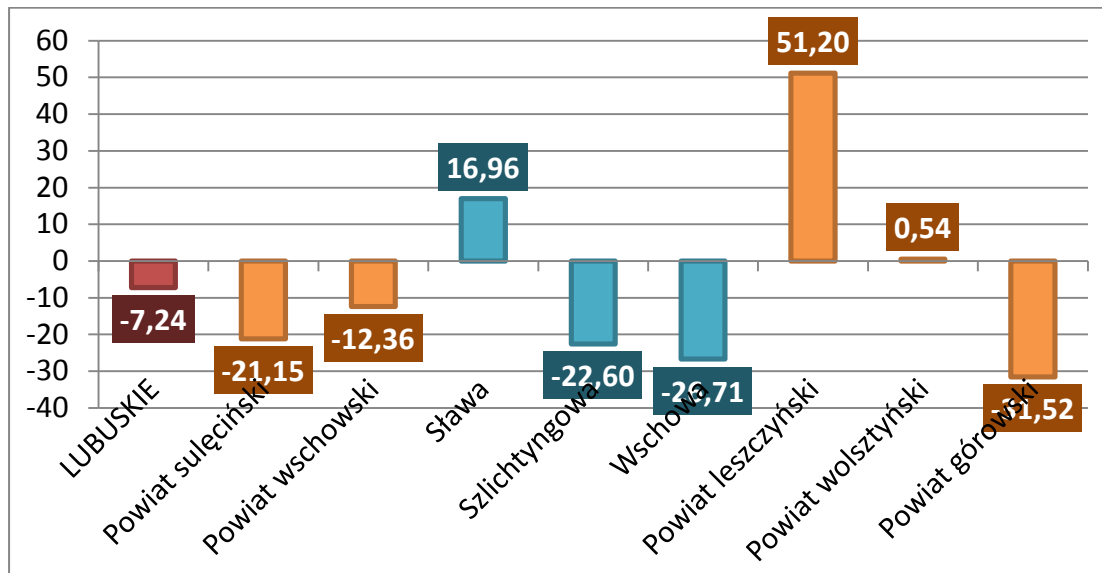
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Aby zbadać strukturę migracji dokonano rozbicia na migracje wewnętrzne (krajowe) oraz zagraniczne. Analiza procesów demograficznych w tym układzie pozwala stwierdzić, że migracje wewnętrzne mają charakter dwukierunkowy. W przypadku migracji zagranicznych dominują zdecydowanie wymeldowania.

Podobnie jak w przypadku przyrostu naturalnego, saldo migracji w przeliczeniu na 10000 ludności wśród porównywanych powiatów jest znacznie zróżnicowane. Zdecydowanie niższe wskaźniki niż w województwie lubuskim (-7,24‰) odnotowane zostały nie tylko w powiecie wschowskim (-12,36‰), lecz także w powiecie sulęcińskim z saldem na poziomie -21,15‰, a najniższy wskaźnik salda migracji odnotowano w leżącym w województwie dolnośląskim powiecie górowskim (-31,52‰). Dodatnim saldem migracji charakteryzują się powiaty leżące w województwie wielkopolskim: wolsztyński (0,54‰) oraz leszczyński (51,2‰).

Analiza wewnętrzna w ujęciu względnym pokazuje, że korzystna sytuacja migracyjna występuje w gminie Sława (wzrost liczby ludności na poziomie 16,96‰). Ujemne saldo migracji na poziomie zdecydowanie przekraczającym średnią powiatową wystąpiło natomiast w gminie Szlichtyngowa (-22,60‰) oraz gminie Wschowa (-26,71‰).

Wykres 7 Migracje na 10 000 ludności w latach 2007-2012 – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

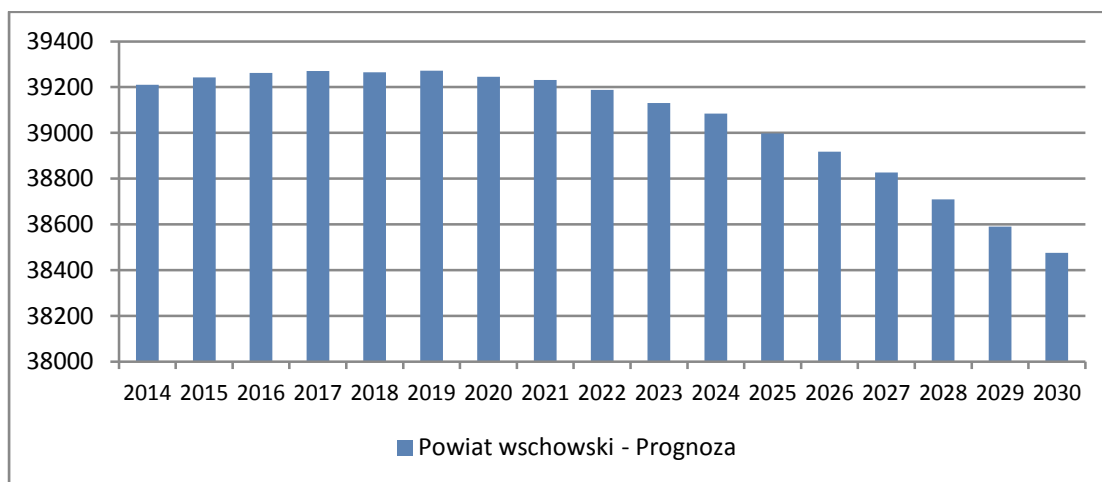

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

I.3 Prognoza ludności

Zróżnicowane wskaźniki procesów demograficznych znajdują swoje odzwierciedlenie w prognozach liczby ludności prezentowanych przez GUS. Według szacunków liczba ludności Powiatu do roku 2020 powinna utrzymywać się na stabilnym poziomie powyżej 39,2 tys. mieszkańców. W kolejnych latach liczba mieszkańców będzie się systematycznie obniżać, osiągając w roku 2030 w granicach 38,5 tys. mieszkańców. Szczegółowe dane dla kolejnych lat zostały zestawione na poniższym wykresie.

Wykres 8 Prognoza liczby ludności powiatu wschowskiego na lata 2014 – 2030.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dodatkowym wyzwaniem będą zmiany struktury ludności i postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Prognozuje się, struktury populacji Powiatu będą przebiegały w sposób zbliżony do zmian prognozowanych w skali ogólnokrajowej.

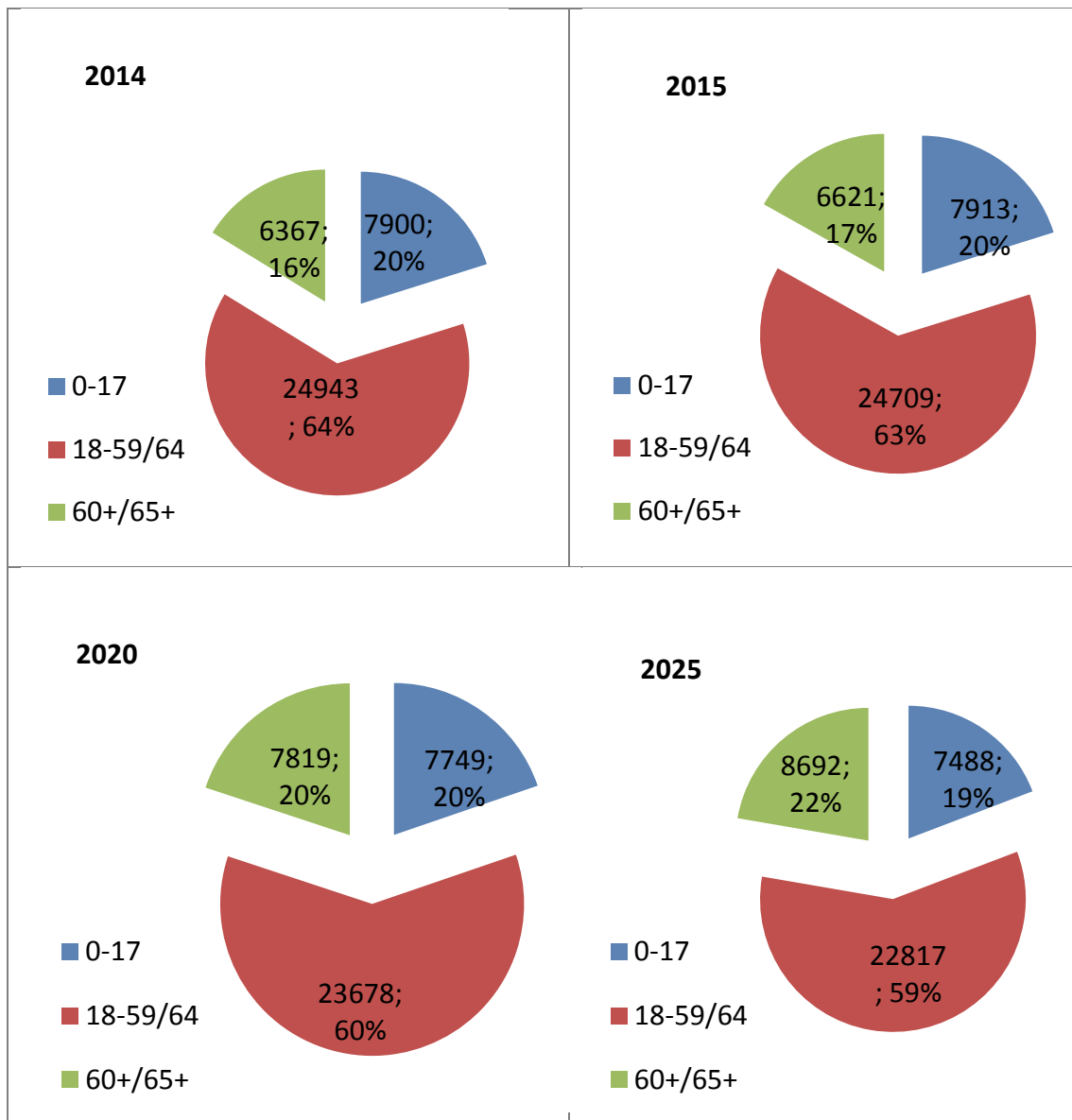
Tendencją malejącą charakteryzować się będzie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym. W ujęciu względnym spadek wyniesie około 1 pkt. proc (z 20% w roku 2014 do 19% w roku 2025), natomiast w liczbach rzeczywistych będzie to niespełna 0,5 tys. osób (z 7,9 tys. w roku 2014 do 7,4 tys. w roku 2025).

Zdecydowanie większa skala spadku prognozowana jest dla ludności w wieku produkcyjnym (z 64%; 24,9 tys. w roku 2014 do 59%; 22,8 tys. w roku 2025). Mając na uwadze trwałość prognozowanych trendów należy dodać, że wyhamowaniu skutków niekorzystnych zmian pomogą reformy systemu emerytalnego, które dotychczas nie zostały uwzględnione w szacunkach GUS, niemniej jednak tak znaczący spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym może mieć znaczące przełożenie na obniżenie się konkurencyjności lokalnej gospodarki oraz obniżenie się bazy podatkowej budżetów JST.

Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym powinna się stopniowo zwiększać (z 16%; 6,4 tys. w roku 2014 do 22%; 8,7 tys. w roku 2025). Starzejące się społeczeństwo stanowi poważne wyzwanie w procesie planowania rozwoju lokalnego. Przed wszystkim determinuje ono konieczność zmiany oferty usług publicznych tak, aby uwzględnić specyficzne potrzeby tej grupy ludności. Odpowiednie przygotowanie się władz publicznych do wzmożonej aktywności na polu usług oferowanych osobom starszym jednak stanowić w kolejnych latach o przewadze konkurencyjnej regionu.

Tabela 3 Zmiany liczby i struktury ludności powiatu wschowskiego w latach 2014-2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

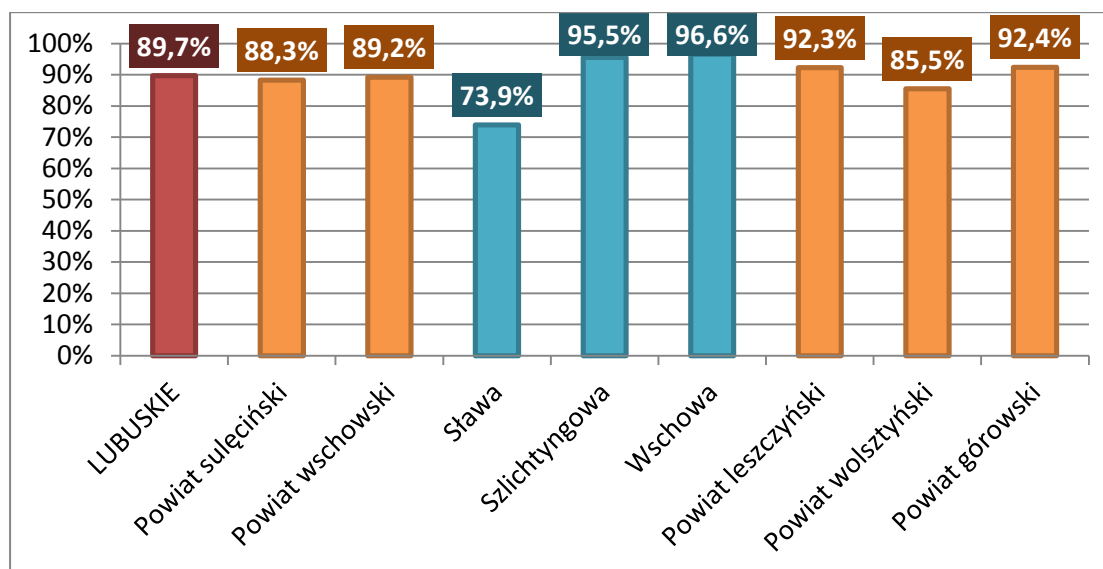
Sfera społeczna

II.1 Infrastruktura komunalna

Infrastruktura komunalna na terenie powiatu wschowskiego w ostatnich latach nie ulegała znaczącym zmianom. W celu scharakteryzowania dostępności do sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej wybrano wskaźnik korzystających z sieci komunalnej w ogóle ludności. W tym celu posłużono się danymi szacunkowymi BDL GUS za rok 2012, najbardziej aktualnymi w chwili sporządzania raportu diagnostycznego.

Odsetek korzystających z sieci wodociągowej sięga 89,9% i jest bliski przeciętnej wojewódzkiej, a także porównywanym jednostkom powiatowym. Analizując wewnętrzne zróżnicowanie należy stwierdzić, że najwyższym stopniem dostępności do sieci wodociągowej charakteryzuje się Wschowa (96,6%), podobny stopień zwodociągowania występuje w gminie Szlichtyngowa (95,5%). Najgorzej sytuacja wygląda w Sławie (73,9%).

Wykres 9 Korzystający z sieci wodociągowej w % ogółu ludności w 2012 r. – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

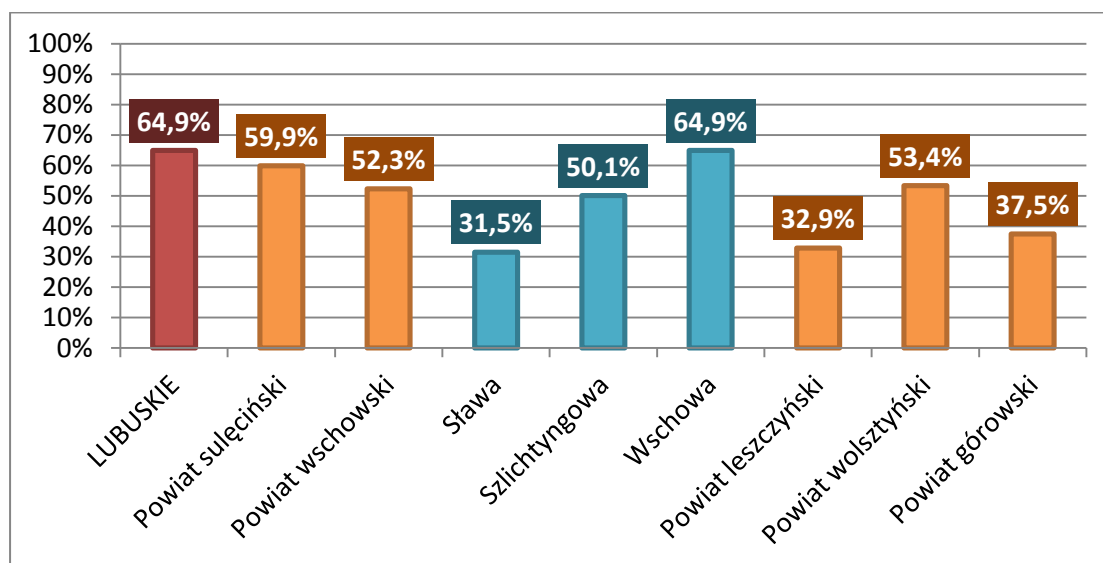

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Większym zróżnicowaniem charakteryzuje sieć kanalizacyjna na terenie Powiatu. Odsetek korzystających z komunalnej kanalizacji wynosi 52,2%, tj. nieznacznie mniej od wartości wskaźnika dla województwa lubuskiego (64,9%). W układzie przestrzennym, podobnie jak w przypadku sieci wodociągowej, największym

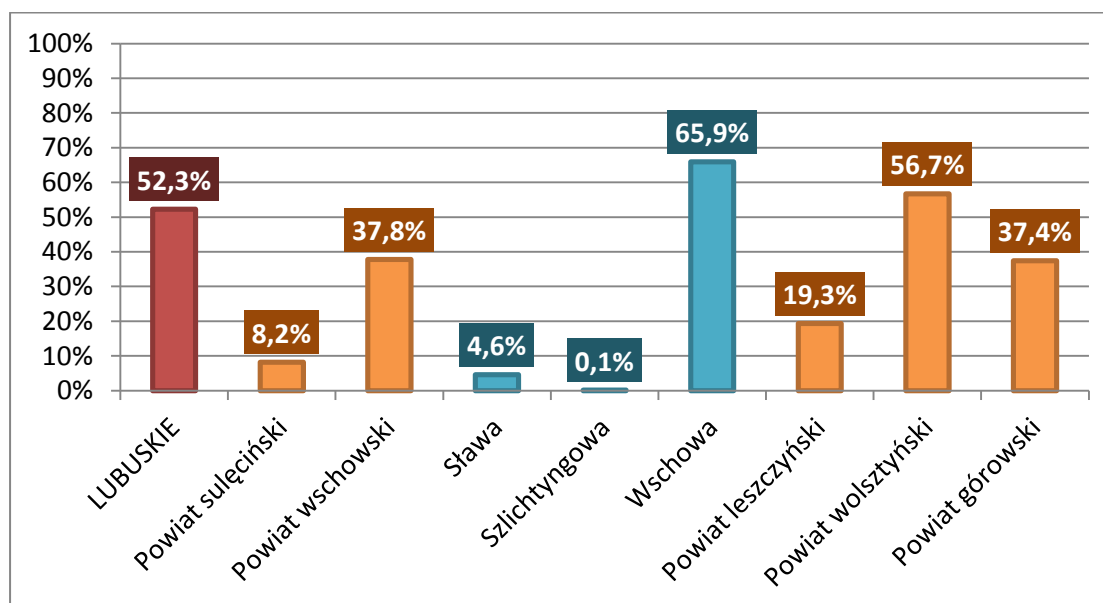
odsetkiem korzystających odznacza się Wschowa, której ponad 6 na 10 mieszkańców korzysta z komunalnej kanalizacji. W gminie Szlichtyngowa z komunalnej kanalizacji na koniec 2012 r. korzystała połowa mieszkańców. Najgorzej w tym zakresie wypada Sława, gdzie z sieci kanalizacyjnej korzysta jedynie co trzeci mieszkaniec.

Wykres 10 Korzystający z sieci kanalizacyjnej w % ogółu ludności w 2012 r. – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 11 Korzystający z sieci gazowej w % ogółu ludności w 2012 r. – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Odsetek korzystających z sieci gazowej w powiecie wschowskim w 2012 r. wyniósł 78,1%, tym samym przewyższał on średnią wojewódzką wynoszącą 62,7%. Podobnie wartość tego wskaźnika kształtuje się najkorzystniej w porównaniu z innymi porównywanymi powiatami.

II.2 Edukacja

Tabela 4 Placówki oświatowe na terenie powiatu wschowskiego oraz ich uczniowie w 2012 r.

	Ogółem		prowadzone przez samorząd powiatowy	
	Obiekty	Uczniowie	obiekty	uczniowie
szkoły podstawowe	18	2499	0	0
szkoły podstawowe specjalne	1	44	1	44
Gimnazja	8	1296	1	53
gimnazja specjalne	1	63	1	63
zasadnicze szkoły zawodowe	6	384	-	-
Technika	1	361	1	266
licea ogólnokształcące	3	380	2	326
licea ogóln. dla dorosłych	1	109	1	109

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W roku szkolnym 2012/2013 na terenie powiatu wschowskiego funkcjonowało łącznie 18 szkół podstawowych, w których kształciło się 2499 uczniów oraz 1 szkoła podstawowa specjalna (prowadzone przez samorząd powiatowy), gdzie edukację podejmowały 44 osoby. Funkcjonowało także 8 gimnazjów, w tym 1 prowadzone przez samorząd powiatowy oraz 1 gimnazjum specjalne. Edukację w tych placówkach podejmowało odpowiednio 1296 i 63 osób. Struktura kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym w podobnym stopniu podzielona jest na kształcenie ogólnokształcące oraz zawodowe, odbywające się przede wszystkim w technikach. Szczegółowe zestawienie placówek edukacyjnych w podziale przestrzennym przedstawiono poniżej.

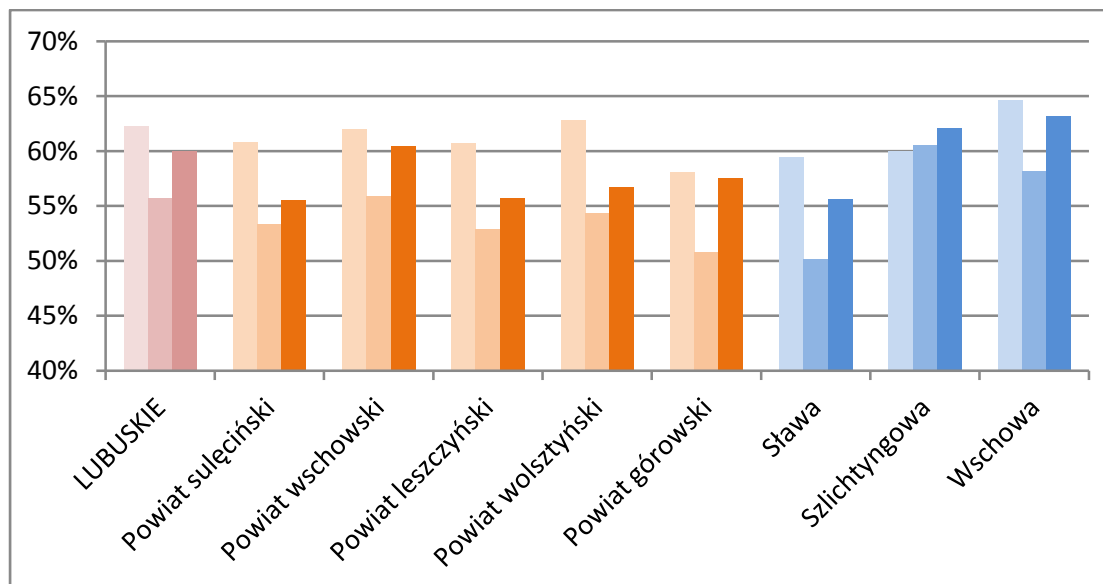
Tabela 5 Charakterystyka szkolnictwa podstawowego w 2012 r. – zróżnicowanie wewnętrzne i grupa porównawcza.

	liczba szkół	liczba uczniów	przeciętna liczebność klas	dynamika zmian liczby uczniów w latach 2007-2012
LUBUSKIE	334	56491	18,3	-11,6%
Powiat sulęciński	13	2012	17,2	-16,7%
Powiat wschowski	19	2543	16,5	-10,7%
Sława	7	869	18,0	-5,3%
Szlichtyngowa	3	326	13,6	-22,4%
Wschowa	9	1348	16,4	-10,7%
Powiat leszczyński	29	3551	18,0	-2,7%
Powiat wolsztyński	26	3893	18,2	-8,1%
Powiat górowski	15	2331	18,1	-14,9%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wyzwaniem dla jednostek edukacyjnych jak i organów finansujących ich działalność są zmiany demograficzne, przekładające się na liczbę spadającą uczniów w poszczególnych placówkach. W ciągu ostatnich 5 lat liczba uczniów w szkołach podstawowych Powiatu zmniejszyła się o 10,7% (w województwie lubuskim spadek o 11,6%). Spośród wszystkich gmin powiatu wschowskiego najbardziej stabilną sytuacją charakteryzują się placówki w gminie Sława, gdzie spadek liczby uczniów wyniósł zaledwie - 5,3%. W dużej mierze może być to zasługą korzystnych wskaźników demograficznych na terenie gminy. Wskaźniki jakości kształcenia szkół podstawowych (uwzględniono przeciętne wyniki testu po VI klasie) wskazują na wyniki na poziomie przeciętnej wojewódzkiej. Najlepiej w porównaniu z innymi jednostkami wypadają wyniki szkół z gminy Wschowa.

Wykres 12 Wyniki testu po VI klasie szkoły podstawowej w latach 2011-2013 w proc. – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław oraz OKE Poznań.

Charakterystyka szkolnictwa gimnazjalnego na terenie jest zbliżona do wartości średnich obserwowanych w województwie lubuskim. Przeciętny spadek liczby uczniów w gimnazjach kształtował się na poziomie -23,4%, co jest wartością przeciętnie niekorzystną w porównaniu z innymi porównywanymi jednostkami (wyższy spadek odnotowano jedynie w powiecie sulecińskim). Analiza zróżnicowania wewnątrz Powiatu wskazuje, iż wskaźnikami odpływu młodzieży w ostatnich pięciu latach poniżej średniej powiatowej charakteryzują się jedynie gmina Szlichtyngowa (-40,1%). W pozostałych jednostkach spadek liczby uczniów był zdecydowanie niższy i wyniósł odpowiednio: w gminie Wschowa -22,7%, w gminie Sława -17,9%. Gmina Wschowa pozostaje miejscem dominującym na mapie Powiatu pod względem liczby kształcących się w gimnazjach. W 2012 r. uczyło się tutaj 822 uczniów, czyli ponad 40% młodzieży uczącej się w powiecie wschowskim.

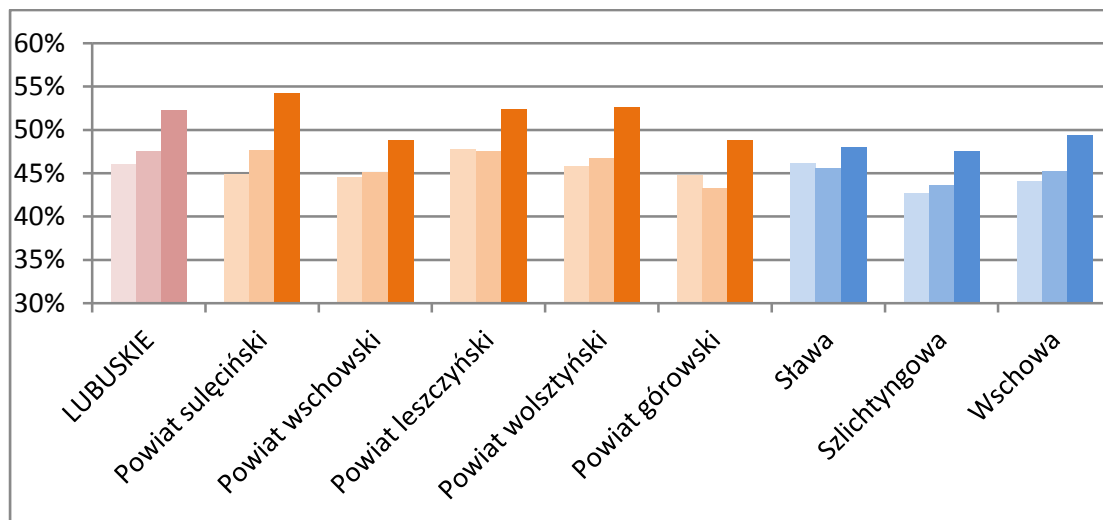
Tabela 6 Charakterystyka szkolnictwa gimnazjalnego w 2011 r. – zróżnicowanie wewnętrzne i grupa porównawcza.

	liczba szkół	liczba uczniów	przeciętna liczebność klas	dynamika zmian liczby uczniów w latach 2007-2012
LUBUSKIE	186	31951	21,0	-20,1%
Powiat sulęciński	6	1147	20,1	-25,8%
Powiat wschowski	8	1359	21,6	-23,4%
Sława	2	413	21,7	-17,9%
Szlichtyngowa	1	124	17,7	-40,1%
Wschowa	5	822	22,2	-22,7%
Powiat leszczyński	21	1706	18,1	-21,2%
Powiat wolsztyński	15	2097	21,0	-14,3%
Powiat górowski	9	1268	20,5	-19,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wskaźniki jakości kształcenia w przypadku gimnazjów zlokalizowanych na terenie powiatu wschowskiego kształtują się na poziomach niższych od średniej powiatowej, a także przeciętnych wyników osiąganych przez uczniów w województwie lubuskim. Taki stan rzeczy może potęgować dynamicznie spadającą liczbę uczniów w placówkach gimnazjalnych, szczególnie na rzecz lepszego we wskaźnikach wyników powiatu leszczyńskiego.

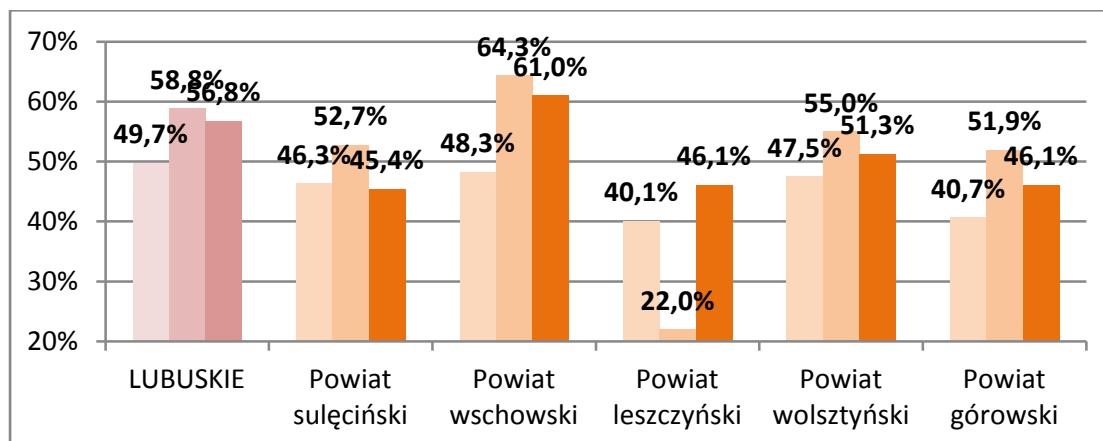
Wykres 13 Wyniki egzaminu gimnazjalnego (część matematyczno-przyrodnicza) w latach 2011-2013 w proc. – grupa porównawcza i zróżnicowanie wewnętrzne.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław oraz OKE Poznań.

Jako wyznacznik jakości kształcenia w przypadku placówek ponadgimnazjalnych wybrano wyniki maturalne z matematyki, tak aby podkreślić szczególną rolę umiejętności ścisłych, zarówno w wymiarze pracy zawodowej jak i dalszego kształcenia na poziomie wyższym. W ostatnich dwóch latach zdawalność egzaminu maturalnego na poziomie odpowiednio 64% i 61% była najwyższą spośród porównywanych jednostek, łącznie z województwem lubuskim. Twierdzenie o wysokiej jakości kształcenia na poziomie średnim potwierdzają również przeciętne rezultaty osiągnięte przez maturzystów, we wszystkich latach na poziomie wyższym niż przeciętnie w województwie i porównywanych powiatach.

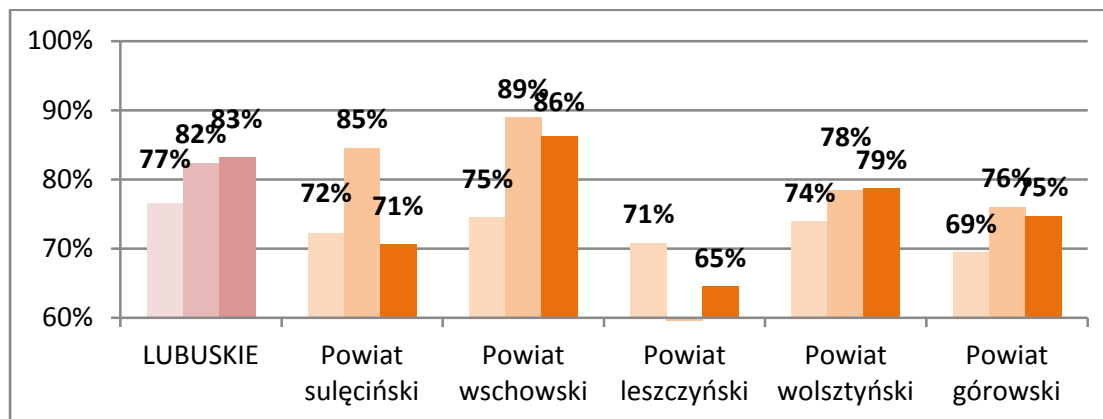
Wykres 14 Zdawalność egzaminu maturalnego z matematyki (część podstawowa) w latach 2011-2013.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław oraz OKE Poznań.

Wykres 15 Przeciętny wynik egzaminu maturalnego z matematyki (część podstawowa) w latach 2011-2013.

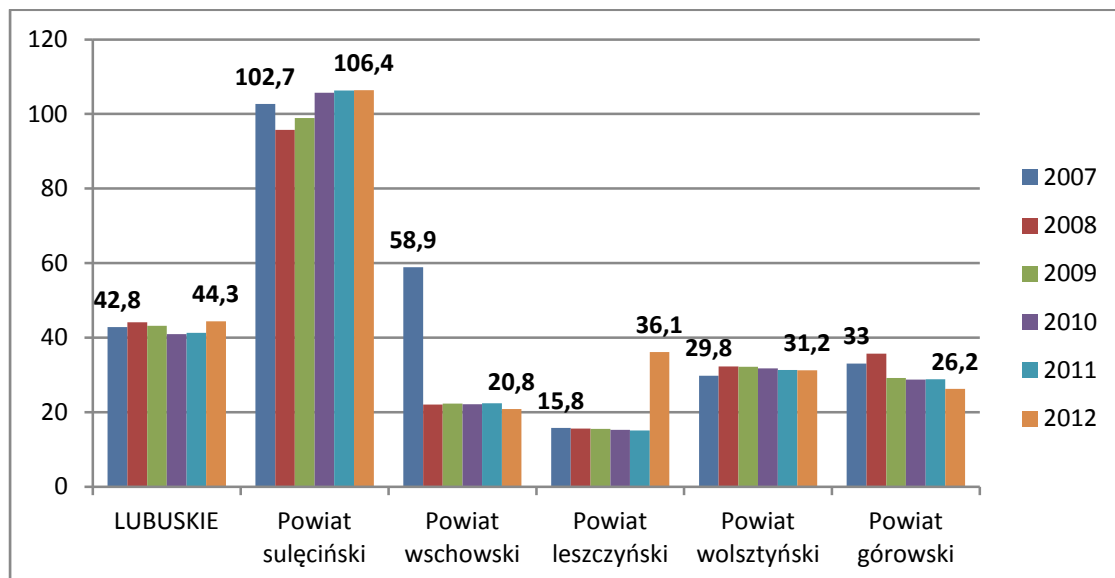

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE Wrocław oraz OKE Poznań.

II.3 Ochrona zdrowia

W 2012 roku na 10000 mieszkańców powiatu wschowskiego przypadało 20,8 łóżek szpitalnych w szpitalach ogólnych. Jest to najgorszy wynik z całej grupy porównawczej – w pozostałych powiatach wskaźnik ten przyjmuje wartość od 26,2 łóżek szpitalnych na 10000 mieszkańców w powiecie górskim do 36,1 w powiecie leszczyńskim, a najwięcej wynosi w powiecie sulęcińskim (106,4). W 2008 roku drastycznie spadła wartość omawianego wskaźnika w powiecie wschowskim, co jest pochodną zmian w funkcjonowaniu szpitala we Wschowie. W 2006 roku szpital został sprywatyzowany, zlikwidowano nierentowne oddziały dziecięcy i intensywnej terapii, utworzono zakład opiekuńczo-leczniczy. Wskaźnik liczby łóżek szpitalnych na 10000 mieszkańców w ogóle województwa lubuskiego wyniósł w 2012 roku 44,3.

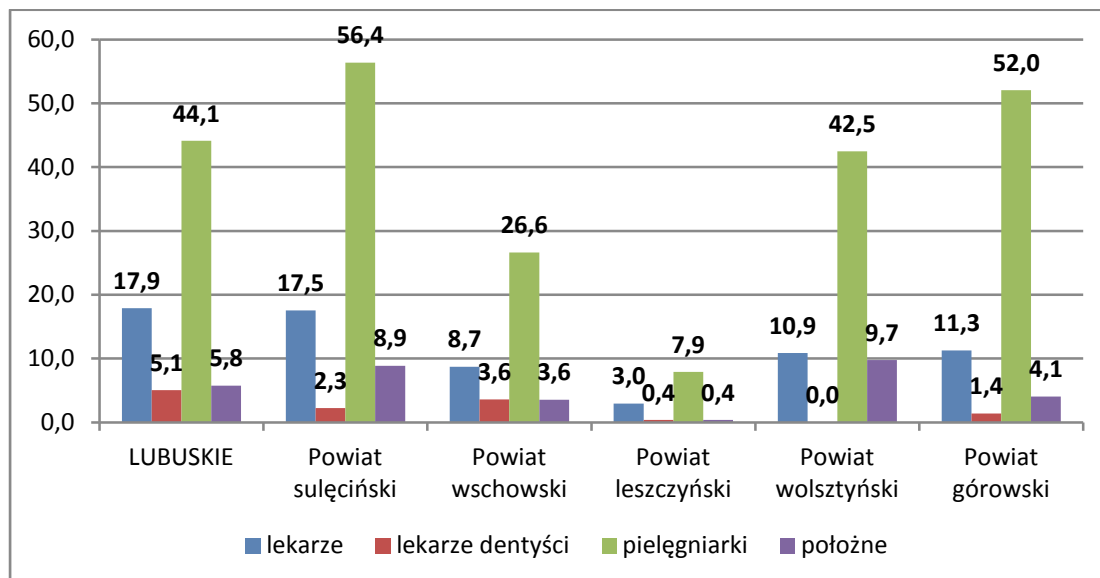
Wykres 16 Liczba łóżek w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w latach 2007-2012

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Największą dostępności personelu lekarskiego charakteryzuje się powiat sulęciński, gdzie na 10000 ludności przypada 17,5 lekarzy. Powiat wschowski z 8,7 lekarzami na 10000 ludności plasuje się na przedostatnim miejscu (gorsza dostępność kadry lekarskiej charakteryzuje jedynie powiat leszczyński – 3,0) Ponadto w powiecie wschowskim na 10000 ludności przypada 3,6 lekarzy dentyistów (5,1 w województwie), 26,6 pielęgniarek (44,1 w województwie) oraz 3,6 położnych (5,8 w województwie).

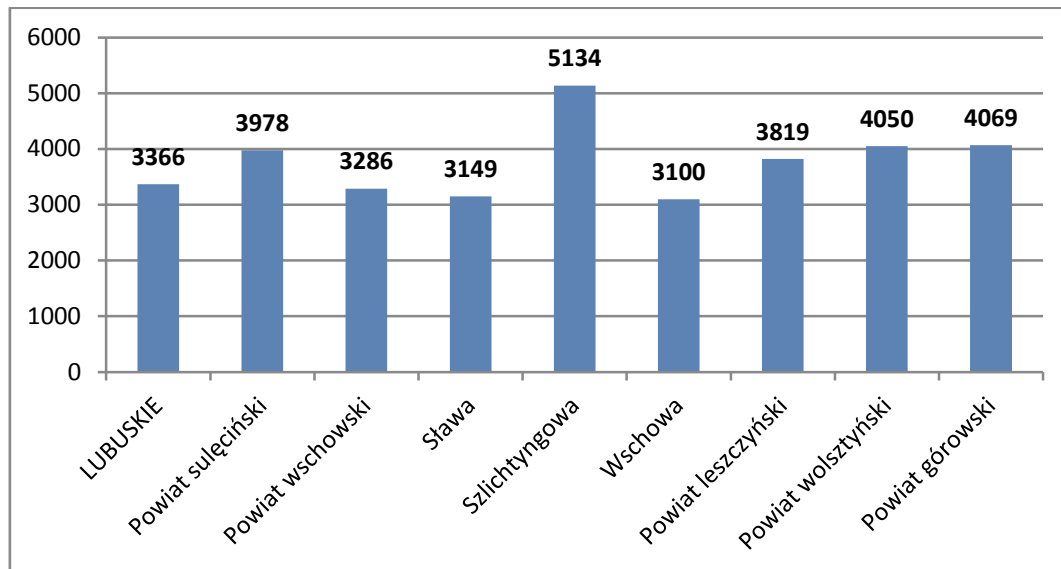
Wykres 17 Personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności w 2011 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dostępność aptek w powiecie wschowskim jest zbliżona do średniej województwa lubuskiego – na jedną aptekę przypada 3286 osób (w województwie – 3366 osób). Wynik powiatu wschowskiego jest najkorzystniejszy w całej grupie porównawczej. W pozostałych powiatach omawiany wskaźnik kształtuje się w przedziale od 3819 w powiecie leszczyńskim do 4069 w powiecie górowskim. Analiza sytuacji wewnętrznej wskazuje na najlepszą dostępność aptek w Gminie Wschowa (3100 osób na 1 aptekę). Nieco wyższa wartość charakteryzuje Gminę Sława (3149 osób). W zestawieniu negatywnie wyróżnia się Gmina Szlichtyngowa (5134 osób na 1 aptekę).

Wykres 18 Ludność na aptekę ogólnodostępną w 2012 roku

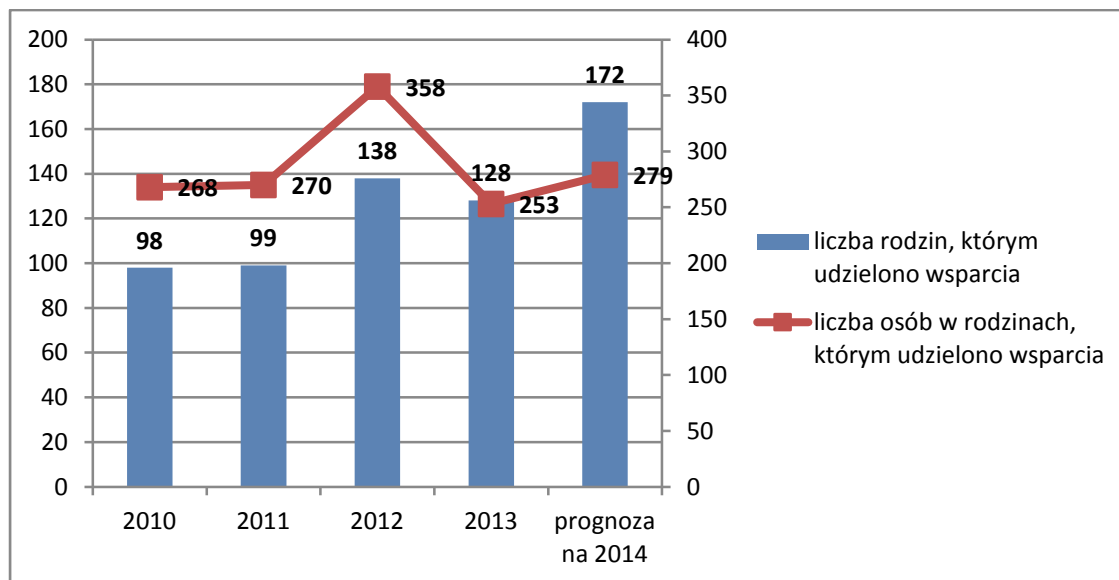
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

II. 4 Polityka społeczna

Instytucjonalną jednostką podejmującą działania w celu rozwiązywania i przeciwdziałania problemom społecznym na poziomie powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, natomiast na szczeblu gmin zadania z zakresu polityki społecznej realizują Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej, wraz z innymi jednostkami.

Według danych, pochodzących z *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wschowskiego*, w 2013 roku powiat wschowski udzielił wsparcia 128 rodzinom, pozostających w trudnej sytuacji życiowej. Łącznie rodziny te liczyły 253 członków. Obserwuje się ogólny trend wzrostowy w liczbie osób, korzystających ze wsparcia powiatowych podmiotów pomocy społecznej w powiecie wschowskim. Szacuje się, że w 2014 roku liczba rodzin, objętych wsparciem, sięgnie 172, co będzie wartością najwyższą w ciągu ostatnich 5 lat.

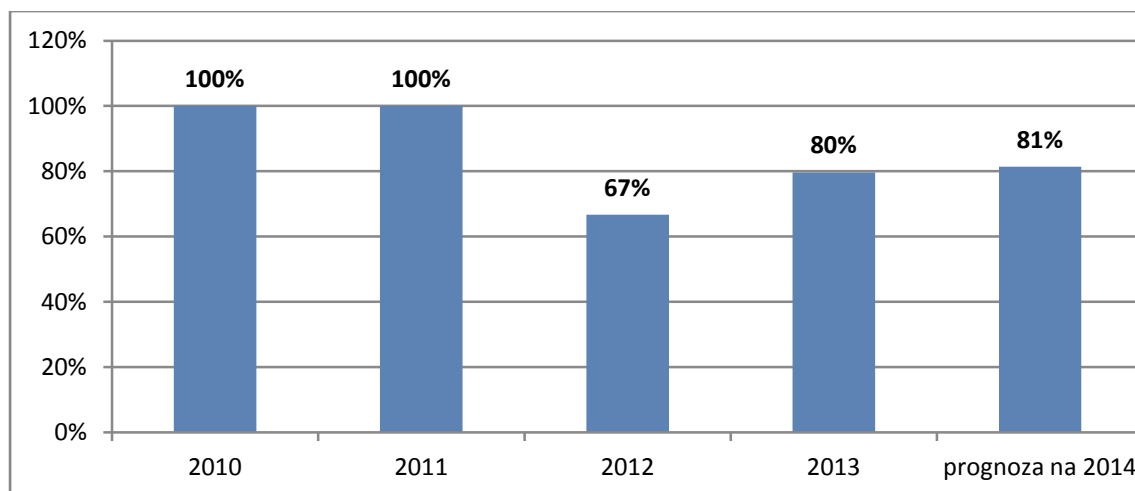
Wykres 19 Liczba rodzin i osób w rodzinach, którym udzielono wsparcia ze strony powiatu wschowskiego w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wschowskiego*

Od 2010 roku zmniejszył się udział rodzin, otrzymujących świadczenia pieniężne w ogóle rodzin otrzymujących pomoc socjalną ze strony powiatu wschowskiego. W latach 2010 i 2011 wszystkie rodziny objęte wsparciem pobierały świadczenia pieniężne, z kolei w 2012 roku 67%, a w 2013 roku – 80%. Prognozuje się utrzymanie wartości tego wskaźnika w 2014 roku.

Wykres 20 Udział rodzin, którym przyznano świadczenie pieniężne w rodzinach, którym udzielono wsparcia i pomocy ze strony powiatu wschowskiego ogółem w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wschowskiego*

Poza działalnością samego Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie oraz gminnych ośrodków pomocy społecznej we Wschowie, Sławie i Szlichtyngowej, w powiecie wschowskim funkcjonuje kilka specjalistycznych podmiotów pomocy społecznej. We Wschowie znajduje się dom pomocy społecznej, z którego usług w 2013 roku korzystało 60 osób. Ponadto 43 osoby pozostawało pod opieką placówek opiekuńczo-wychowawczych, a 25 uczęszczało na warsztaty terapii zajęciowej. W 59 rodzinnych domach dziecka znajdowało się 78 dzieci.

Tabela 7 Podmioty, funkcjonujące w obszarze pomocy społecznej w powiecie wschowskim w 2013 roku

Rodzaj podmiotu pomocy społecznej	Liczba placówek	Liczba osób korzystających
Dom pomocy społecznej	1	60
Placówka opiekuńczo-wychowawcza	3	43
Warsztaty terapii zajęciowej	1	25
Rodzinne domy dziecka	59	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wschowskiego* oraz Banku Danych Lokalnych GUS

W 2013 roku zakończył się trzyletni projekt pn. *Rozwój i upowszechnienie aktywnej integracji przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie*. Skierowany był do osób niepełnosprawnych, rodzin zastępczych i niepełnoletnich wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych i miał na celu aktywizację społeczną, zdrowotną i zawodową tych osób. Poniżej tabela z informacją o liczbie osób wspartych w ramach ogólnej działalności projektowo-konkursowej, realizowanej przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wschowie.

Tabela 8 Aktywność projektowo-konkursowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w latach 2010-2014

Liczba osób objętych projektami:	Lata				
	2010	2011	2012	2013	prognoza na 2014
- finansowanymi z EFS	0	43	70	71	13
- z konkursów ogłaszanych przez MPiPS	0	9	1	16	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych *Oceny zasobów pomocy społecznej na rok 2013 dla powiatu wschowskiego*

II.5 Kultura

Na terenie powiatu wschowskiego w 2012 roku zinwentaryzowano 10 placówek kultury takich jak domy, ośrodki kultury, kluby czy świetlice. Jest to liczba niższa od roku 2007, kiedy to w statystyce publicznej ujęto 4 placówek kultury. Nieznacznie spadła również liczba organizowanych imprez, z 469 w roku 2007 do 397 w roku 2012. Mimo spadku liczby organizowanych wydarzeń, należy odnotować znaczący wzrost liczby korzystających z lokalnej ofert kulturalnej. Liczba uczestników imprez zwiększyła się z 51,5 tys. w roku 2007 do ponad 127,1 tys. w roku 2012. W 2012 roku na terenie powiatu działało 11 zespołów artystycznych i 24 koła - ruch powstawania takich organizacji jest stale w rozwoju.

Tabela 9 Liczba imprez i uczestników imprez organizowanych przez instytucje kultury w powiecie wschowskim.

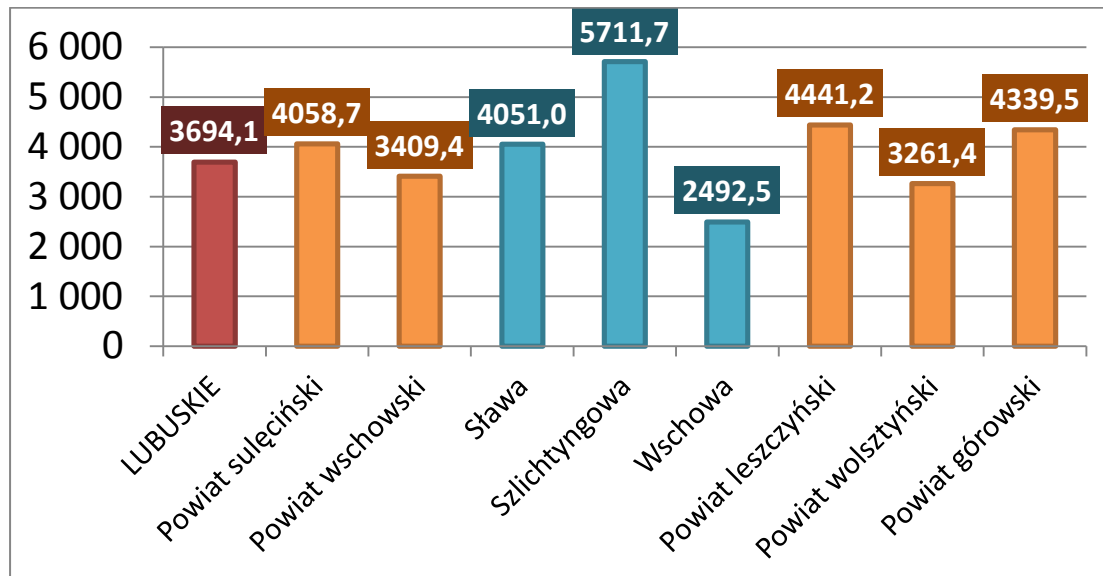
	2007	2009	2011	2012
Liczba imprez	469	397	318	397
Liczba uczestników imprez	51535	43347	39465	127129

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Powszechnym dobrem kultury nawet w małych jednostkach administracyjnych są biblioteki, które niejednokrotnie są jedyną formą bezpośredniego kontaktu z kulturą. W przypadku powiatu wschowskiego warto odnotować, że dostępność podlega tendencji spadkowej. Na jedną placówkę biblioteczną przypadają w 2012 r. 3943 osoby, co było wartością zbliżoną do obserwowanych we wcześniejszych latach. Nieznacznie spadły wskaźniki dostępności księgozbioru, która wyniosła w 2012 r. 3409 woluminów na 1000 ludności. Jest to wskaźnik nieznacznie gorszy niż obserwowany przeciętnie w województwie lubuskim.

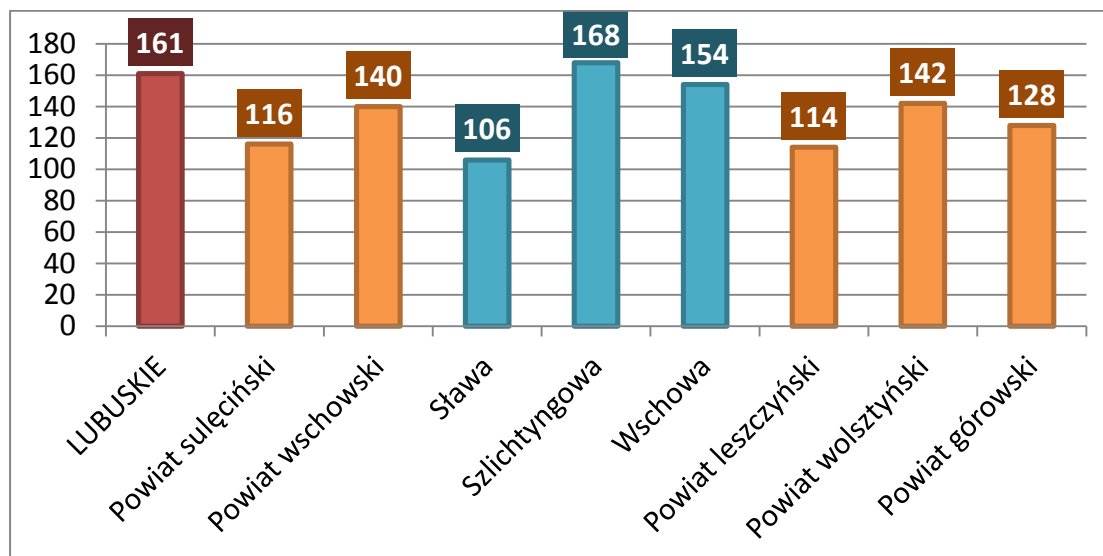
Liczba czytelników bibliotek publicznych w ostatnich latach również podlega tendencji spadkowej. W 2012 r. na 1000 mieszkańców powiatu wschowskiego z bibliotek skorzystało 140 osób, tj. o 10% mniej w porównaniu z rokiem 2010. Pociuszającym jednak jest fakt utrzymujących się wskaźników czytelnictwa, tj. wypożyczeń księgozbioru przypadających na statystycznego czytelnika. W 2012r., w powiecie wschowskim statystyczny czytelnik wypożyczył 19 woluminów, podobnie jak przeciętnie w województwie.

Wykres 21 Księgozbiór bibliotek na 1000 mieszkańców w roku 2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Wykres 22 Czytelnicy bibliotek na 1000 mieszkańców w roku 2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

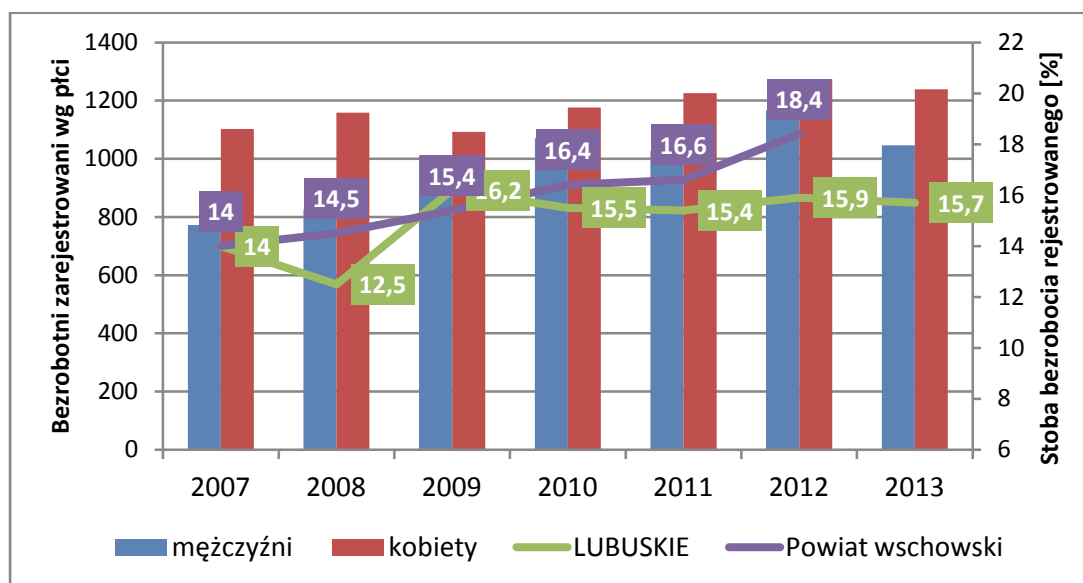

Sfera gospodarcza

III.1 Rynek pracy

Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w rejestrach Powiatowego Urzędu Pracy we Wschowie na koniec 2013 roku wyniosła 2285 osób, z czego 1239 stanowiły kobiety oraz 1046 mężczyźni. Stopa bezrobocia rejestrowanego w chwili opracowania raportu oszacowana była na koniec 2012 r. i wynosiła wówczas 18,4%. Wskaźnik ten był najwyższy spośród wszystkich lat objętych badaniem. Wzrost bezrobocia rejestrowanego charakteryzuje się stałym trendem wzrostowym, w przeciwieństwie do całego województwa lubuskiego, gdzie to przeciętna stopa bezrobocia oscyluje wokół poziomu 15%.

Wykres 23 Zmiany liczby zarejestrowanych bezrobotnych oraz stopa bezrobocia w powiecie wschowskim w latach 2007-2013.

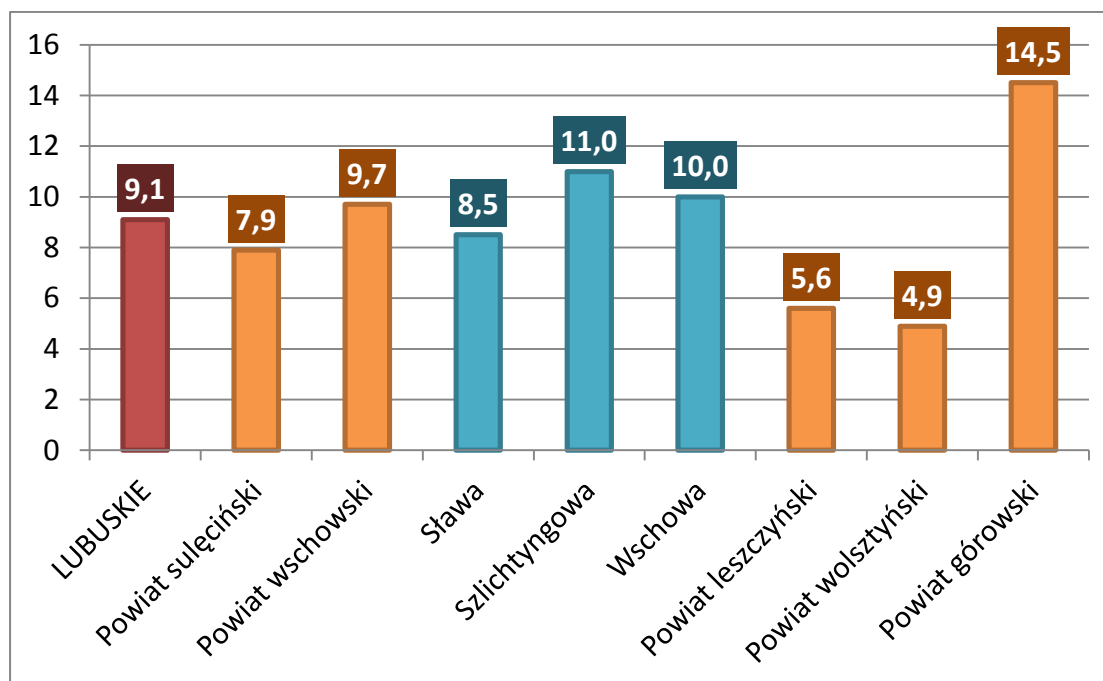
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Odnotowana w 2013 r. liczba osób bezrobotnych w powiecie wschowskim pozwala prognozować obniżenie się stopy bezrobocia rejestrowanego, brak jednak przesłanej aby już w tym momencie wnioskować o odwróceniu się trendu wzrostowego. Wysoki poziom bezrobocia jest wciąż jednym z najpoważniejszych problemów powiatu wschowskiego.

Znacznie niższe zróżnicowanie pomiędzy powiatem a województwem występuje, gdy analizie poddany zostanie wskaźnik udziału bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym. W 2012 r. wyniósł on 9,7% przy średniej

wojewódzkiej wynoszącej 9,1%. Największy odsetek bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym odnotowano w Szlichtyngowej (11,0%), najbardziej korzystnie przedstawia się sytuacja w gminie Sława (8,5%). W porównaniu z wybranymi sąsiednimi powiatami odsetek bezrobotnych na Ziemi Wschowskiej jest względnie wysoki. Zdecydowanie gorsza występuje w powiecie górskim (14,5%), natomiast w powiatach leszczyńskim i wolsztyńskim obserwujemy zdecydowanie lepszą sytuację na lokalnym rynku pracy, przy wskaźnikach odpowiednio 5,6% oraz 4,9%.

Wykres 24 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w ludności w wieku produkcyjnym.

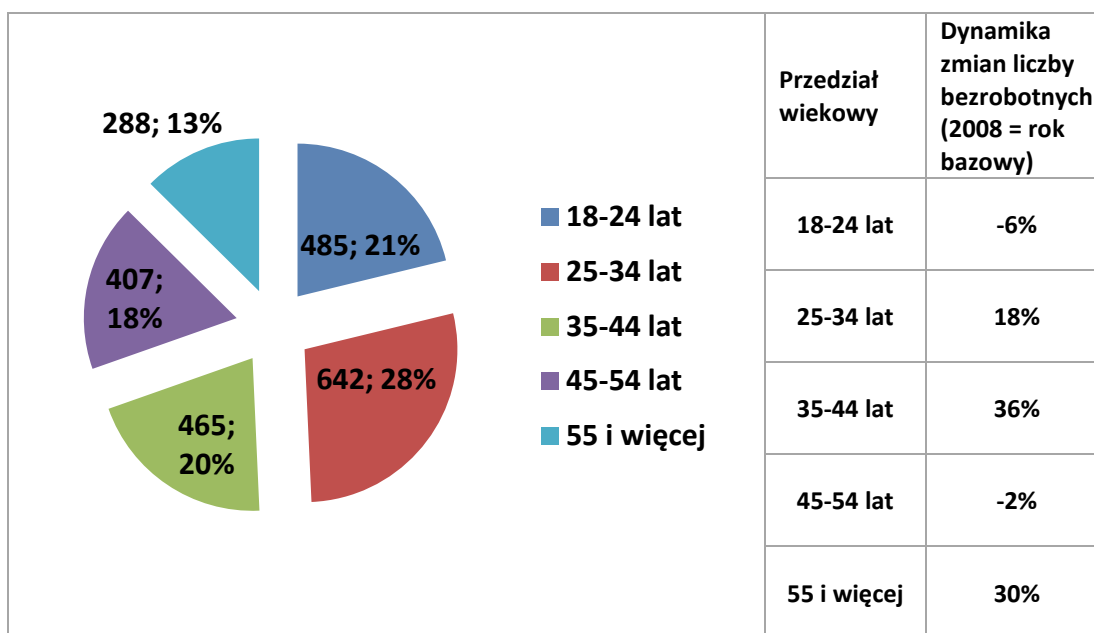
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Znacząca różnica pomiędzy stopą bezrobocia rejestrowanego a udziałem liczby bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym świadczyć może o rozległej szarej strefie na rynku pracy i dużym odsetku pracujących poza oficjalną ewidencją służb zatrudnienia. Zgodnie z metodologią GUS, stopa bezrobocia rejestrowanego odnosi się do liczby ludności aktywnej zawodowo, czyli w głównej mierze wszystkich pracujących oraz bezrobotnych. Różnica w prezentowanych wskaźnikach świadczy tym samym, iż znaczna część osób dorosłych, które nie są zarejestrowane w rejestrach urzędu pracy, jednocześnie nie jest ujmowana po stronie pracujących.

Z uwagi na szczególny charakter problematyki bezrobocia zarówno w kontekście prowadzenia polityki gospodarczej, jak i przeciwdziałania procesom marginalizacji

społecznej, dodatkowej analizie poddano strukturę bezrobotnych. W odniesieniu do poszczególnych grup wiekowych, największą grupę bezrobotnych stanowią osoby młode, w wieku 25-34 lata., łącznie stanowią oni prawie połowę wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych. Korzystnym trendem jest obniżanie się liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku poniżej 24 roku życia, problemem pozostaje natomiast rosnące bezrobocie wśród osób w wiek 25-34 lata, czyli najczęściej absolwentów szkół wyższych. Należy dodatkowo pamiętać, że istotne znaczenie dla spadku wskaźnika osób bezrobotnych poniżej 35 roku życia mogła mieć emigracja zarobkowa. Grupami, które w porównaniu z rokiem 2007 zwiększyły znacznie swoją liczebność byli bezrobotni w wieku 35-44 lata (wzrost o 36%) powyżej 55 roku życia (wzrost o 30%).

Wykres 25 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie wschowskim w 2013 r. wg wieku.

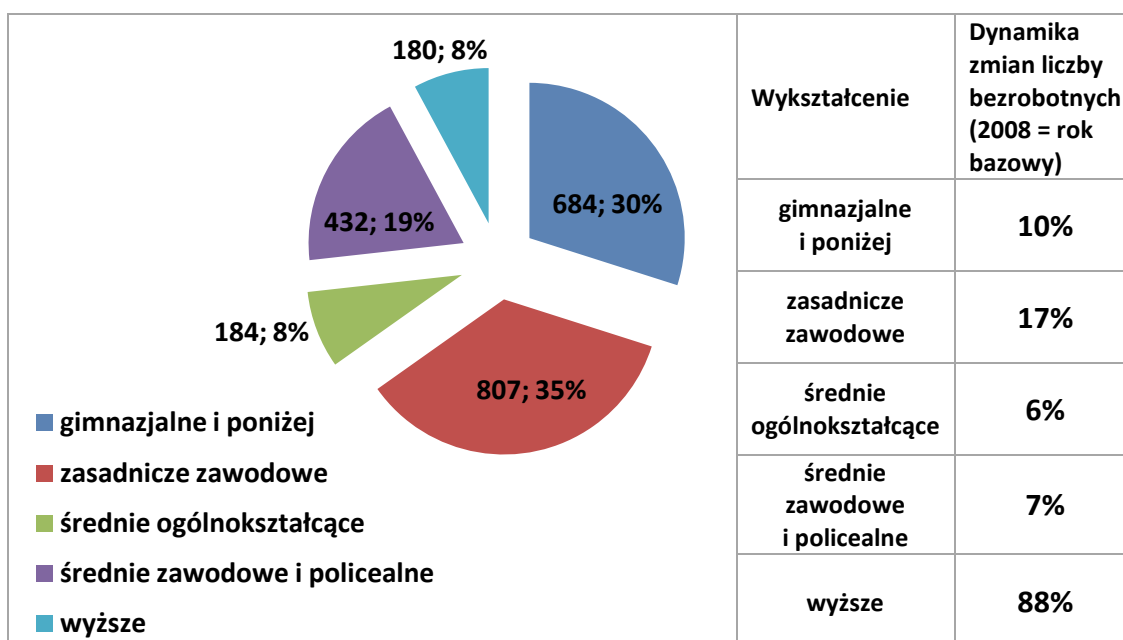
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Struktura lokalnego rynku pracy wg wykształcenia pokazuje, że coraz trudniejszą szansę na znalezienie zatrudnienia mają osoby z wyższym wykształceniem wyższym. Odsetek bezrobotnych w tej grupie wzrósł o niespełna 90%, co świadczy o dwóch obserwowanych współcześnie tendencjach na rynku pracy: niedopasowaniu kompetencji do potrzeb i wymagań pracodawców (wiedza zdobywana w formalnym procesie kształcenia jest nieprzydatna w pracy zawodowej) oraz nadmiernych kwalifikacji (kwalifikacje, a zatem oczekiwania płacowe pracownika są wyższe niż potrzeby pracodawcy). Ważne jest zatem takie kształtowanie takiej polityki

edukacyjnej na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym, która będzie odpowiadała na zapotrzebowanie lokalnego rynku pracy.

Trzy największe grupy bezrobotnych stanowią jednak wciąż osoby w wykształceniu co najwyżej gimnazjalnym (30%), zasadniczym zawodowym (35%) oraz średnim zawodowym i policealnym (19%). Niemniej dynamika zmian w tych grupach była zdecydowanie niższa od tempa przyrostu liczby bezrobotnych z wykształceniem wyższym.

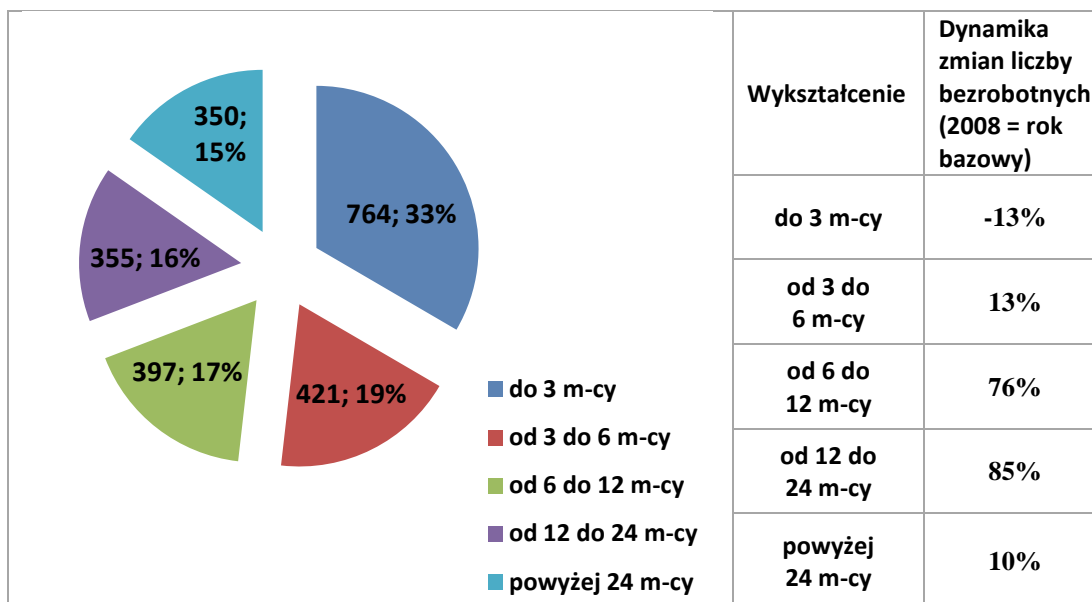
Wykres 26 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie wschowskim w 2013 r. wg wykształcenia.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Analizując zmianę struktury osób bezrobotnych w zależności od czasu pozostawania bez pracy należy stwierdzić, że spadek liczby bezrobotnych wystąpił w grupie krótkotrwale bezrobotnych (do 3 miesięcy). Obserwowana w 2012 roku wartość tego wskaźnika na poziomie 33% była o 13% niższa od wartości z roku 2008. Bezrobotni Ci, stanowiący jednocześnie największą grupę, to reprezentanci tzw. bezrobocia frykcyjnego (naturalnego procesu na rynku pracy polegającego na tymczasowym pozostawaniu bez pracy w oczekiwaniu na znalezienie nowego zatrudnienia). W kontekście prowadzonej przez władze publiczne polityki zatrudnienia ważne jest, aby dbać o mobilność poszukujących pracy (zarówno w wymiarze przestrzennym jak i kompetencyjnym) tak, aby nie dopuścić do powrotu do długotrwałego i uporczywego bezrobocia. Rosnące dynamicznie bezrobocie wynoszące powyżej 12 miesięcy wskazuje, że może to być realny problem społeczny w powiecie wschowskim.

Wykres 27 Struktura bezrobotnych zarejestrowanych w powiecie wschowskim w 2013 r. wg czasu pozostawania bez pracy.

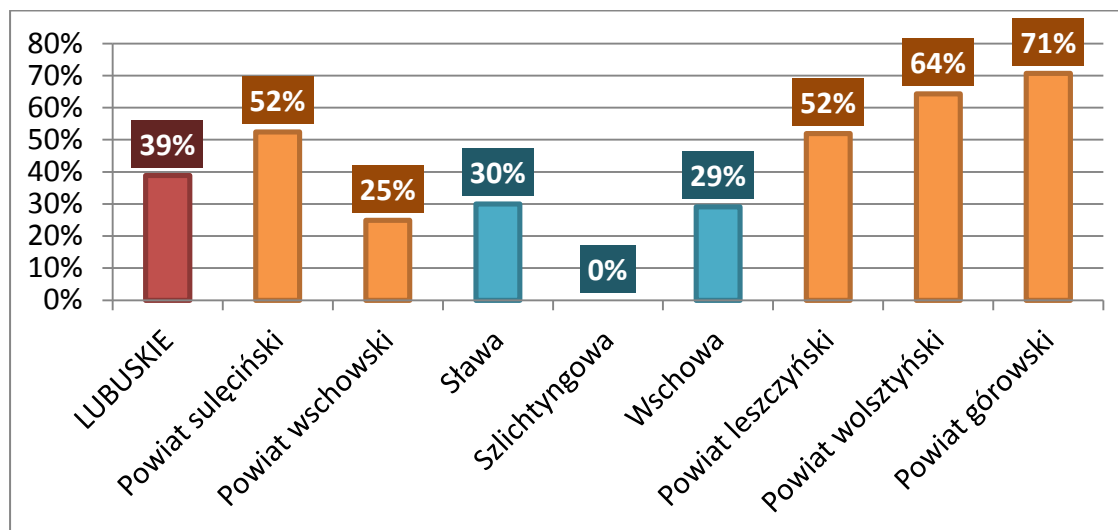

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

III.2 Ochrona środowiska

Mimo w zdominowanej części miejskiego charakteru, teren powiatu wschowskiego charakteryzuje się licznymi walorami przyrodniczymi. Powierzchnia prawnie chroniona stanowi prawie jedną czwartą powierzchni Powiatu (ponad 15,5 tys. ha na koniec 2012 r.).

Wykres 28 Udział powierzchni chronionej w ogóle powierzchni JST.

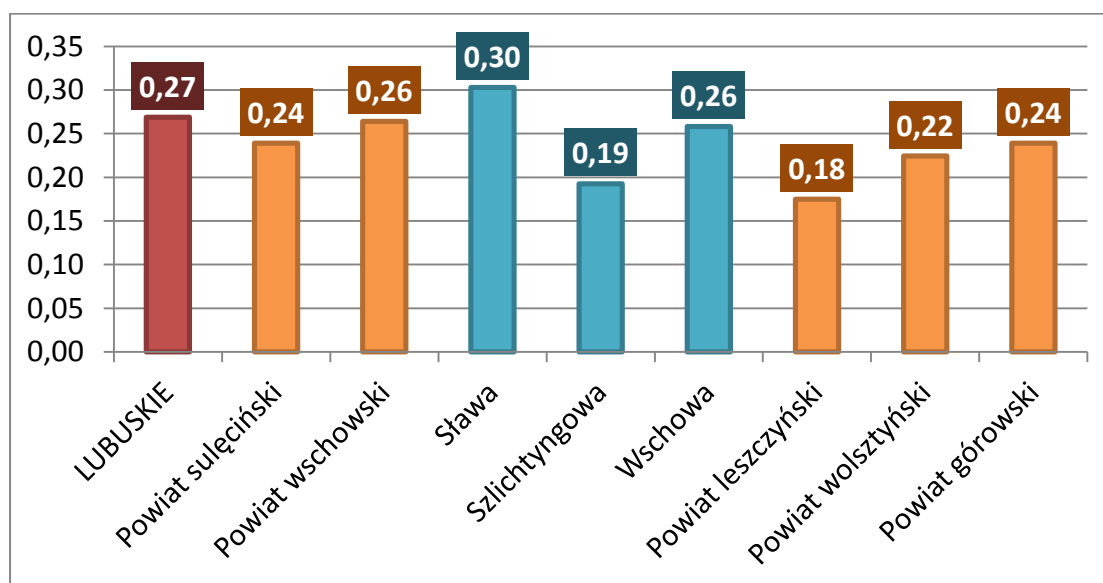
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ostatnich latach utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W 2012 r. odnotowano wykorzystanie 1792 dam³ wody, z czego 1072 dam³ zużycia dotyczyło gospodarstw domowych, a jedynie 352 dam³ zużyto w celach przemysłowych.

Jednocześnie wzrosła ilość wytwarzanych i oczyszczanych ścieków komunalnych, natomiast spadła ilość ścieków przemysłowych. W przeliczeniu na 100 km² powierzchni na terenie powiatu wschowskiego w 2012 r. oczyszczano 175,6 dam³ ścieków komunalnych, co stanowi wartość niższą od wartości wskaźnika dla województwa lubuskiego wynoszącej 235,5 dam³. W przypadku ścieków przemysłowych w 2012 r. na 100 km² powierzchni Powiatu odnotowano 4,2 dam³ ścieków wymagających oczyszczenia. Ponadto warto zauważyć, że od roku 2010 wskaźniki wskazują na 100% oczyszczania ścieków wśród wszystkich ścieków wymagających oczyszczenia.

W 2012 r. przeliczeniu na 1 km² na terenie powiatu wschowskiego wytworzono 0,26 ton odpadów. Należy zaznaczyć, iż powiat wschowski na tle województwa lubuskiego, gdzie w 2012 r. wytworzono 66,1 ton odpadów, wypada względnie korzystnie. W ciągu ostatnich trzech lat analizy całość wytworzonych odpadów poddawana była odzyskowi.

Wykres 29 Odpady wytworzone na 1 km² w tonach.

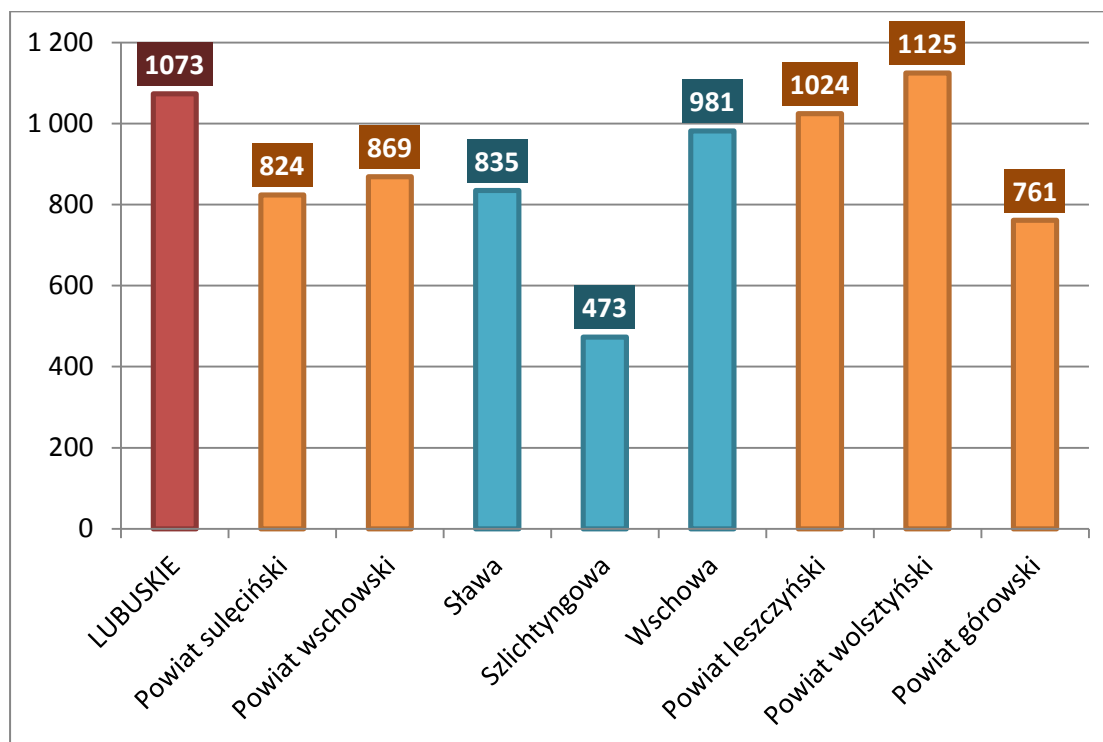
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

III.3 Podmioty gospodarcze i struktura przedsiębiorstw

Według stanu na koniec grudnia 2012 r. rejestrze REGON zarejestrowanych było 3 425 podmiotów gospodarki narodowej (bez osób prowadzących indywidualne gospodarstwa rolne), tj. o ponad 12% więcej niż w roku 2008. Na przestrzeni ostatnich lat wskaźniki przedsiębiorczości w Powiecie dynamicznie rosną.

Ponieważ w celach porównawczych bardziej miarodajne jest odniesienie liczby podmiotów do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru, w dalszej części zaprezentowano kształtowanie się wskaźników dotyczących podmiotów w rejestrze REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

Wykres 30 Podmioty gospodarki narodowej wpisane w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców.

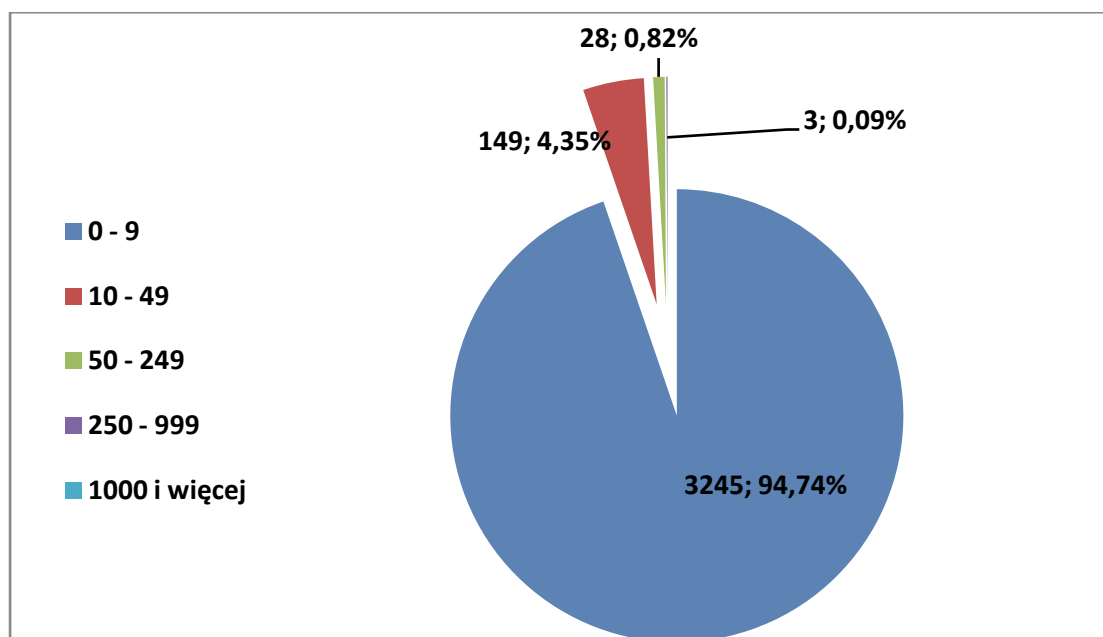

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Na obszarze powiatu wschowskiego, na koniec 2013 r. w rejestrze REGON zarejestrowane były 869 podmiotów na 10 tys. ludności. Jest to wartość niższa od średniej dla całego powiatu lubuskiego wynoszącej 1073 podmioty. Ponadto spośród analizowanych podmiotów wyższą stopą mierzonej w ten sposób przedsiębiorczości mieszkańców wykazały się powiaty: leszczyński (1024) oraz wolsztyński (1125). Niższymi wskaźnikami charakteryzują się z kolei powiaty sulęciński (824) oraz górski (761). Wysokie jest zróżnicowanie wewnątrz powiatowe. Najwyższym

wskaźnikiem przedsiębiorczości odznacza się gmina Wschowa (981). Z kolei najniższy odsetek zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, odnotowano w gminie Szlichtyngowa (473).

Wykres 31 Struktura podmiotów gospodarczych w powiecie wschowskim wg liczby zatrudnionych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Dalszym etapem analizy jest zdiagnozowanie struktury przedsiębiorstw powiatu wschowskiego pod względem liczby zatrudnionych. Przeważającą większość w 2013 r. stanowiły tzw. mikroprzedsiębiorstwa, czyli jednostki gospodarcze zatrudniające poniżej 10 pracowników. Było to dokładnie 3 245 podmiotów, co stanowiło 94,74% zarejestrowanych wówczas jednostek. Kolejną grupę stanowią małe przedsiębiorstwa zatrudniające 10-49 pracowników, których zewidencjonowano łącznie 149 jednostek, czyli około 4,35% wszystkich podmiotów. Ponadto na terenie Powiatu zarejestrowanych były 28 podmiotów średniej wielkości, zatrudniających pracowników w liczbie z przedziału 50-249, a także 3 duże podmioty zatrudniające powyżej 250 pracowników. Na terenie Powiatu nie działało żadne przedsiębiorstwo zatrudniające co najmniej 1000 pracowników.

Struktura podmiotów gospodarki narodowej ze względu na rodzaj prowadzonej działalności w przeważającej większości pokrywa się ze strukturą gospodarczą całego województwa lubuskiego. Najczęściej wybieraną dziedziną działalności jest handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych i motocykli (sekcja G), gdzie ulokowanych jest 26% wszystkich podmiotów. Na kolejnym miejscu wymienić

należy działalność związaną z budownictwem, gdzie funkcjonuje 13% wszystkich podmiotów zarejestrowanych w Powiecie. Trzecią co do wielkości sekcją grupującą podmioty gospodarcze była obsługa nieruchomości (sekcja L), gdzie ulokowanych było 10% wszystkich przedsiębiorstw. Podobną charakterystyką odznacza się województwo dolnośląskie ogółem.

Tabela 10 Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji PKD 2007 w powiecie wschowskim oraz województwie lubuskim.

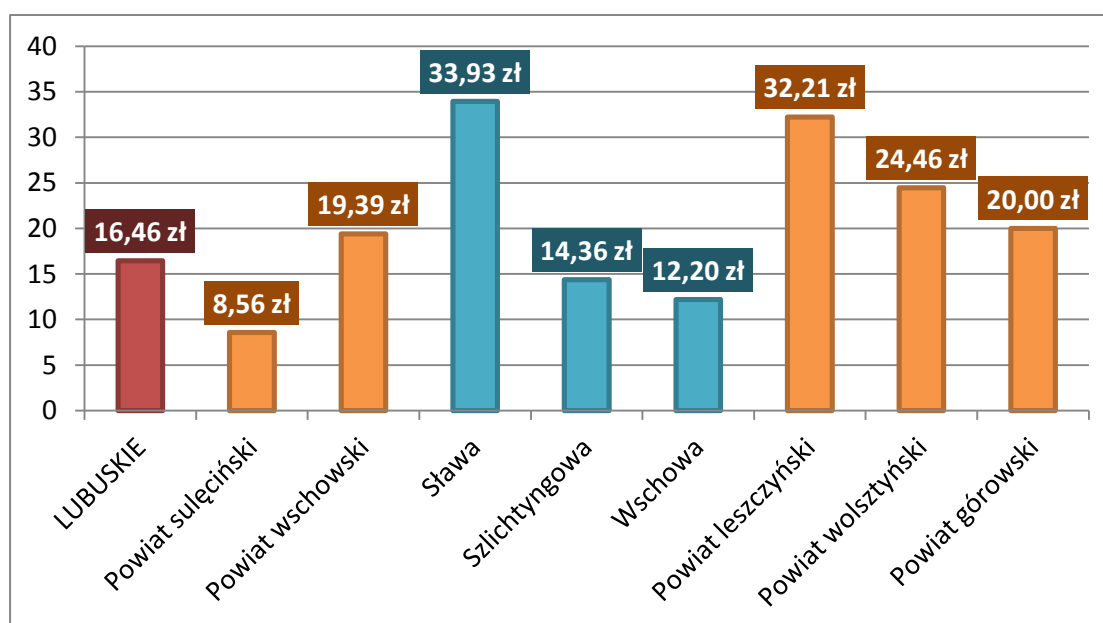
Sekcja	Nazwa sekcji	LUBUSKIE			powiat wschowski		
		podmioty ogółem	% ogółem	dynamika 2009/2013	podmioty ogółem	% ogółem	dynamika 2009/2013
ogółem		109840	100%	8,3%	3425	100%	10,6%
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3700	3%	2,7%	226	7%	2,3%
B	Górnictwo i wydobywanie	106	<1%	29,3%	4	<1%	100,0%
C	Przetwórstwo przemysłowe	8602	8%	9,2%	288	8%	9,9%
D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	191	<1%	57,9%	2	<1%	100,0%
E	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami	473	<1%	22,2%	15	<1%	-6,3%
F	Budownictwo	13516	12%	13,4%	448	13%	12,6%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	29060	26%	-0,8%	879	26%	4,6%
H	Transport i gospodarka magazynowa	7270	7%	1,1%	193	6%	12,9%
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3213	3%	0,7%	114	3%	-0,9%
J	Informacja i komunikacja	1942	2%	26,1%	39	1%	105,3%
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3184	3%	-5,9%	86	3%	4,9%
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	10380	9%	20,5%	359	10%	18,1%
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7298	7%	10,2%	194	6%	19,8%

N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2586	2%	29,5%	60	2%	53,8%
O	Administracja publiczna i obrona narodowa;	679	1%	1,6%	46	1%	0,0%
P	Edukacja	3235	3%	24,2%	106	3%	17,8%
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5657	5%	25,1%	112	3%	16,7%
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1888	2%	8,0%	60	2%	5,3%
S,T	Pozostała działalność usługowa, gosp. domowe zatrudniające pracowników	6858	6%	14,0%	194	6%	10,9%
U	Organizacje i zespoły eksterytorialne	2	<1%	0,0%	-	-	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Ostatnim elementem analizy było porównanie wpływów do budżetów gmin z podatku od osób prawnych, w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Wskaźnik ten pokazuje siłę wpływu lokalnej gospodarki na procesy rozwojowe. Sumarycznie w powiecie wschowskim przeciętne wpływy są wyższe od średnich wpływów z CIT na mieszkańca województwa lubuskiego, co świadczy o korzystnym wpływie gospodarki na rozwój lokalny.

Wykres 32 Wysokość wpływów z podatku CIT do budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

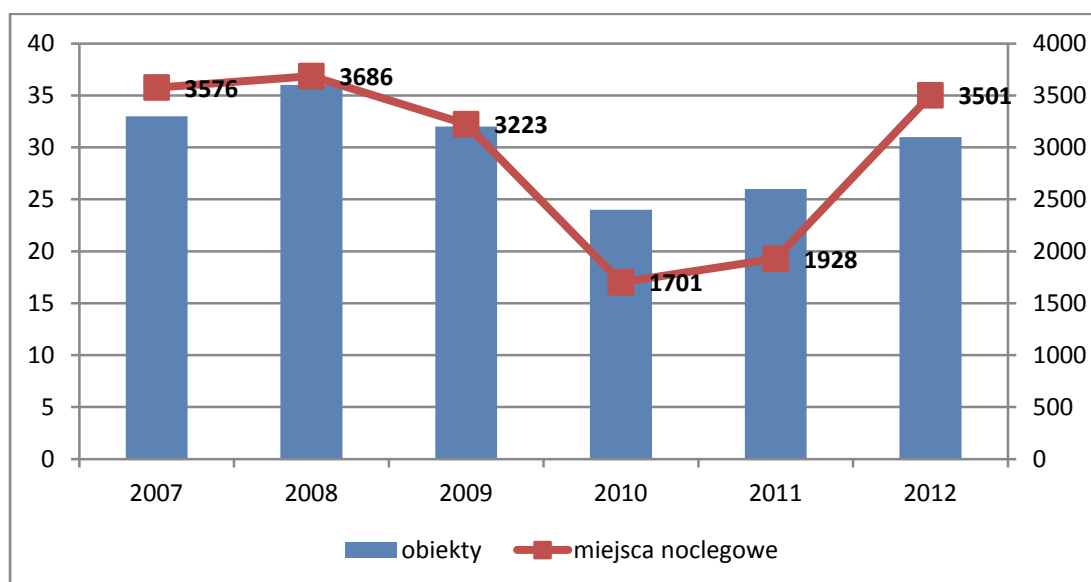
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

III.4 Turystyka

Region powiatu wschowskiego odznacza się także ważnymi walorami przyrodniczymi oraz historycznymi i kulturowymi. Dają one znaczny potencjał do rozwoju turystyki, szczególnie z uwagi na fakt dostępności terenów dających potencjał rozwoju turystyki aktywnej i kwalifikowanej (mezoregion Pojezierza Sławskiego) oraz zabytków architektury miejskiej. Istotne zatem staje się zbadanie poziomu, dostępności oraz stopnia wykorzystania infrastruktury turystycznej w regionie.

Według stanu na koniec 2012 r. baza noclegowa zlokalizowana na terenie powiatu wschowskiego obejmowała ogółem 31 obiektów zakwaterowania zbiorowego, oferujących łącznie 3,5 tys. miejsc noclegowych. Dla porównania baza noclegowa całego województwa dolnośląskiego liczy łącznie ok. 20 tys. miejsc noclegowych. W odniesieniu do roku 2007 baza noclegowa pozostała na zbliżonym poziomie, nieznacznie zmniejszyła się liczba obiektów noclegowych, oferują one łącznie nieznacznie mniejszą liczbę miejsc noclegowych. Zachowana została również struktura oferowanych miejsc. Od roku 2007 liczba miejsc hotelowych utrzymuje się na poziomie ok 140 miejsc, natomiast liczba miejsc oferowanych w obiektach innego typu (m.in. kempingach, pola biwakowych, domkach turystycznych) utrzymuje się w granicach 3,4 tys. miejsc.

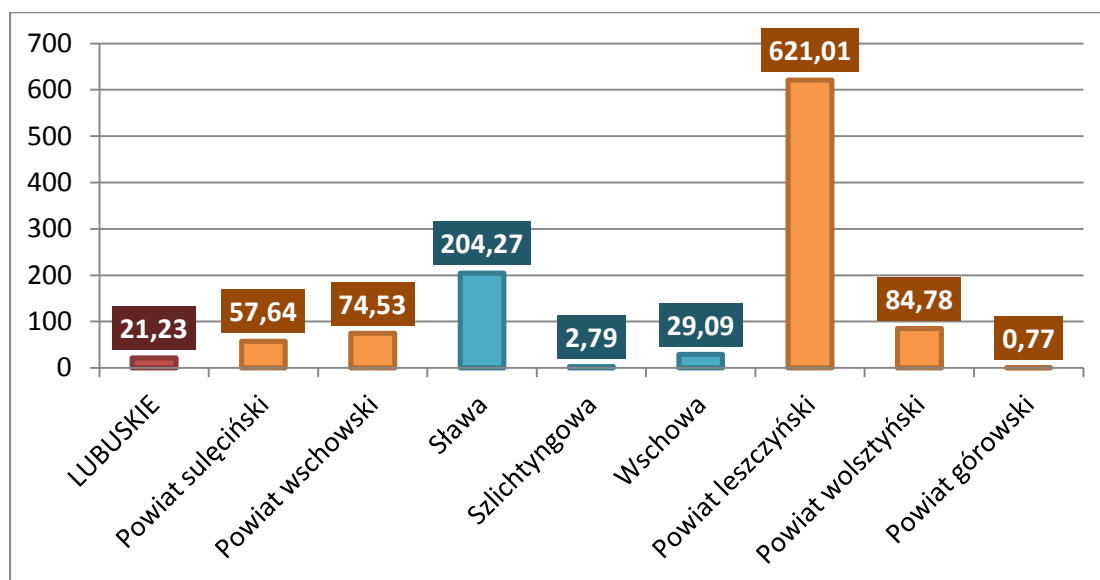
Wykres 33 Turystyczna infrastruktura noclegowa powiatu wschowskiego w latach 2007-2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba miejsc noclegowych oferowanych w 2012 r. wyniosła 74,54, tj. co stanowi wartość ponad trzykrotnie wyższą w porównaniu ze średnią wojewódzką, wynoszącą 21,23 miejsc noclegowych, a także w porównaniu z większością porównywanych powiatów sąsiednich. Zdecydowanym liderem pod względem rozwoju bazy turystycznej na terenie powiatu wschowskiego jest gmina Sława, gdzie przeciętnie na 1 tys. mieszkańców oferowanych jest ponad 200 miejsc noclegowych.

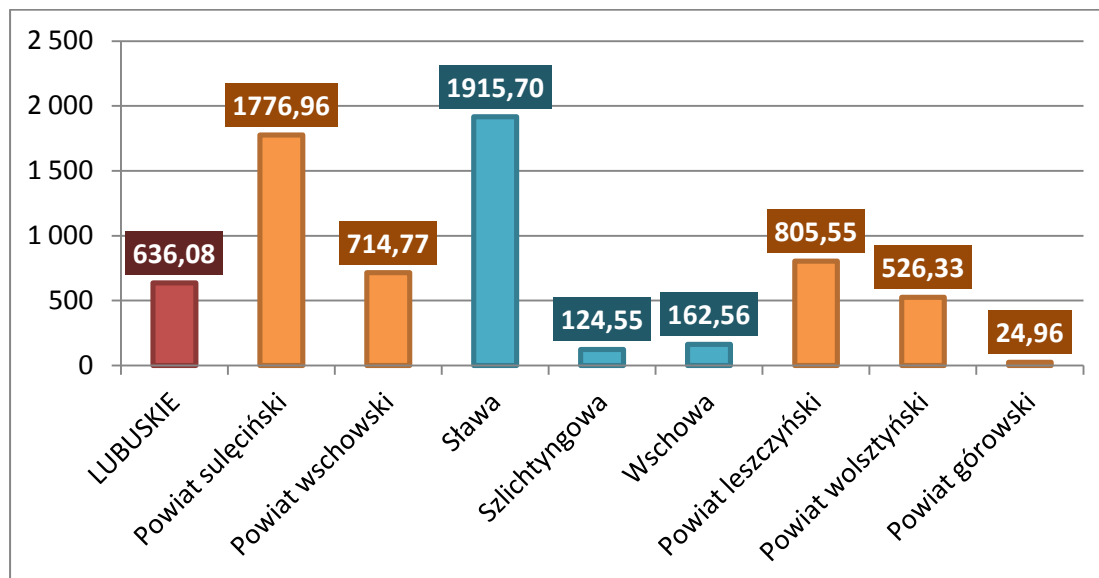
Wykres 34 Przeciętna liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w latach 2010-2012 (gęstość bazy noclegowej).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Względnie wysoki potencjał bazy turystycznej w powiecie wschowskim znajduje jedynie częściowe odzwierciedlenie we wskaźnikach intensywności ruchu turystycznego. Przeciętnie w latach 2007-2012 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców z noclegów na terenie Powiatu korzystało 715 osób, co jest wielkością wyższą od średniej wojewódzkiej (636). Niemniej jednak w odniesieniu do powiatów sąsiednich wskazać należy zauważyć wyższy stopień zróżnicowania. Podobnie poniższa charakterystyka pokazuje przewagę Gminy Sława, wybijającej się spośród pozostałych jednostek powiatu wschowskiego oraz innych porównywanych jednostek.

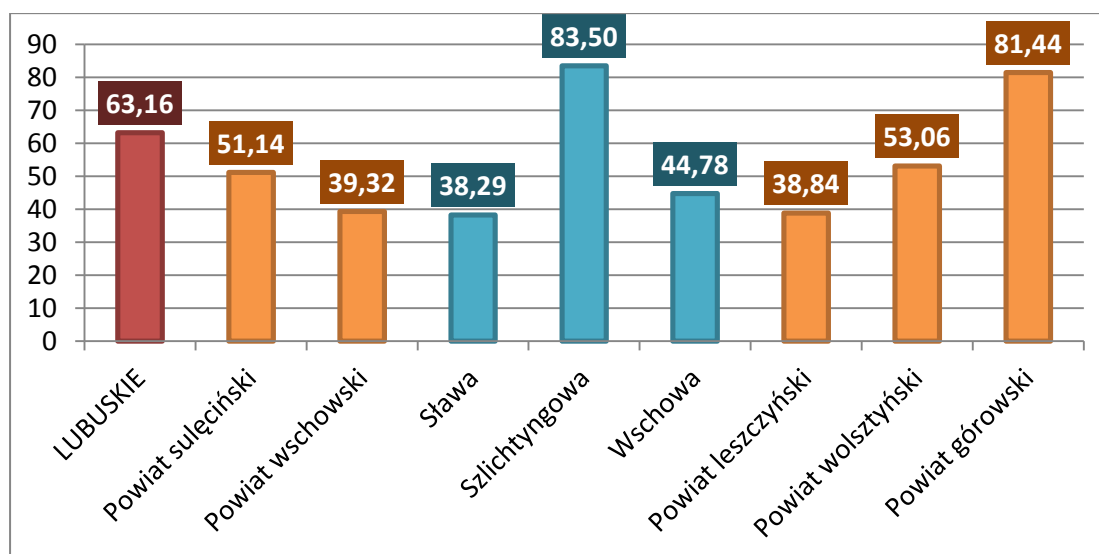
Wykres 35 Liczba osób korzystających z noclegów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Efektywność wykorzystania bazy noclegowej opisano za pomocą wskaźnika liczby udzielonych noclegów w przeliczeniu na 1 miejsce noclegowe. W tym przypadku najwyższą wartość zaobserwowano dla gminy Szlichtyngowa, należy jednak przy tym pamiętać, że gmina ta charakteryzuje się najniższym potencjałem w zakresie dostępności bazy noclegowej. W związku z tym przy intensywnym stopniu wykorzystania w niektórych okresach podaż może nie zaspokajać potrzeb turystów.

Wykres 36 Wykorzystanie bazy noclegowej - udzielone noclegi na 1 miejsce noclegowe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

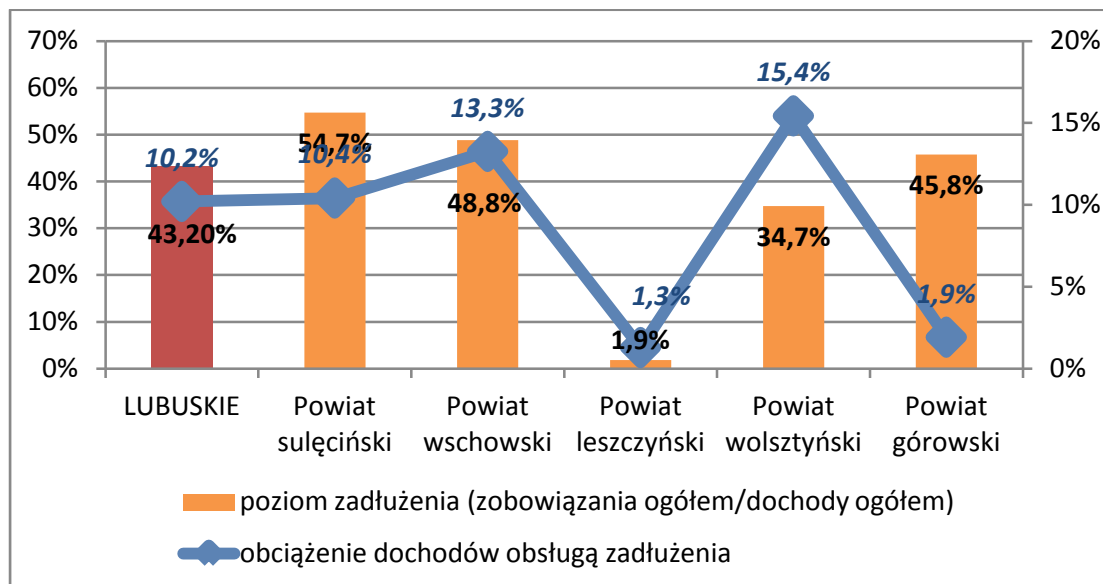
Sfera zarządzania rozwojem

IV.1 Stan finansów samorządowych

W 2012 r. dochody ogółem budżetu powiatu wschowskiego wyniosły 34,02 mln zł i były niższe niż w roku poprzednim o niespełna 5%, co oznacza, że w ujęciu realnym (uwzględniając inflację) poziom dochodów obniżył się w większym stopniu. Dochody własne budżetu powiatu stanowiły 28,14 mln zł. Wydatki budżetu Powiatu w tym samym okresie wyniosły 35,04 mln zł i w stosunku do roku wcześniejszego charakteryzowały się obniżeniem o około 8%. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem stanowił 1,34 mln zł, tj. 3,8% ogółu wydatków, z czego całość stanowiły wydatki majątkowe o charakterze inwestycyjnym.

W celu pogłębienia analizy sytuacji finansowej budżetu powiatu wschowskiego zbadano także zmiany kształtowania się podstawowych wskaźników budżetowych. Pierwszy z nich określa udział zobowiązań ogółem w dochodach ogółem. Wskaźnik ten obrazuje poziom zadłużenia, uwzględniając wszystkie zobowiązania Powiatu. Nie stosuje się zatem do niego ustawowego limitu 60%, który dotyczy zadłużenia z wyłączeniem tego związanego z realizowanymi projektami unijnymi. Wartość wskaźnika, która wyniosła 48,8% na koniec 2012 r. obrazuje względnie wysoki poziom zadłużenia, nieznacznie wyższy przeciętnego zadłużenia budżetów powiatów w województwie lubuskim. Aby zobrazować wielkość zadłużenia przypadającą na statystycznego mieszkańca powiatu wschowskiego przedstawiono wielkość zobowiązań według tytułów dłużnych w stosunku do liczby ludności. W tym przypadku zadłużenie budżetu Powiatu przypadające na przeciętnego jego mieszkańca na koniec 2012 r. wyniosło z 421,11 zł.

Wykres 37 Poziom zadłużenia wybranych powiatów w roku 2012 r.

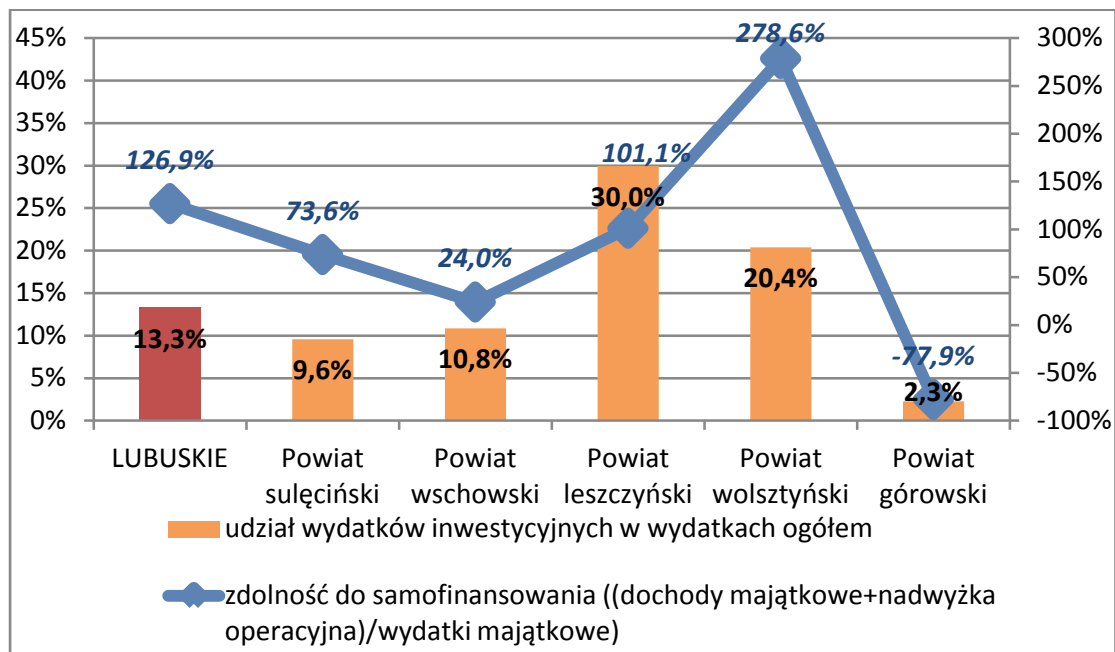

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO we Wrocławiu, Poznaniu oraz Zielonej Górze.

Wysoki wśród analizowanej grupy jest również drugi wskaźnik z grupy mierników zadłużenia, obrazujący udział wydatków na obsługę zadłużenia w dochodach ogółem. Graniczna wartość określona ustawą w przypadku tego wskaźnika (po uwzględnieniu wydatków na finansowanie projektów „unijnych”) wynosi 15%. W przypadku powiatu wschowskiego w 2012 r. suma wydatków na obsługę długu, spłaty kredytów, i pożyczek oraz wykup obligacji wyniosła 13,3% wykonanych dochodów budżetu Powiatu. Przeciętnie w województwie lubuskim wydatki na obsługę zadłużenia stanowiły 10,2% wysokości dochodów.

Wysokie zadłużenie budżetu powiatu ogranicza możliwości finansowania inwestycji ze środków zewnętrznych, w głównej mierze poprzez obniżenie wiarygodności finansowej Powiatu. Z drugiej strony może ono stanowić efekt wysokich wydatków inwestycyjnych w latach poprzednich. W celu zbadania tej hipotezy analizie poddano wskaźnik określający poziom inwestycji finansowanych z budżetu Powiatu, rozumiany jako udział wydatków majątkowych inwestycyjnych w wydatkach ogółem. W latach 2010 - 2012 wskaźnik ten w powiecie wschowskim wyniósł przeciętnie 10,8%, tj. był na poziomie nieznacznie niższym niż przeciętnie w województwie lubuskim. W grupie porównywanych powiatów wyższymi wskaźnikami wydatków inwestycyjnych charakteryzowały się powiaty leszczyński i wolsztyński. Pozostałe jednostki w zdecydowanej mierze ponoszą wydatki o charakterze bieżącym.

Wykres 38 Zdolność inwestycyjna wybranych powiatów – analiza budżetów za rok 2012.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RIO we Wrocławiu, Poznaniu i Zielonej Górze.

Kolejnym miernikiem obrazującym potencjał inwestycyjny powiatu, obok skali dokonanych wydatków inwestycyjnych, jest wskaźnik określający zdolność do samofinansowania inwestycji, zbudowany jako stosunek dochodów majątkowych powiększony o wynik operacyjny do wszystkich wydatków majątkowych w gminie. Wraz ze wzrostem wartości tego wskaźnika większa jest zdolność budżetu powiatu do samodzielnego ponoszenia wydatków inwestycyjnych, bez konieczności zwiększania poziomu zadłużenia. Jednocześnie zbyt duże wartości wskaźnika mogą świadczyć o nieudolności inwestycyjnej władz samorządowych (szczególnie w przypadku korelacji z niskim udziałem wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem). Sytuacja budżetu powiatu wschowskiego tym przypadku kształtują się w sposób umiarkowany. Wartość wskaźnika na poziomie bliskim 24% oznacza, że dochody majątkowe powiększone o wynik operacyjny stwarzają możliwość pokrycia jednej czwartej wydatków majątkowych budżetu powiatu. Jediną jednostką osiagającą gorszy wynik jest powiat górowski, najlepsza z kolei sytuacja występuje w powiecie wolsztyńskim (wartość wskaźnika na poziomie 278%).

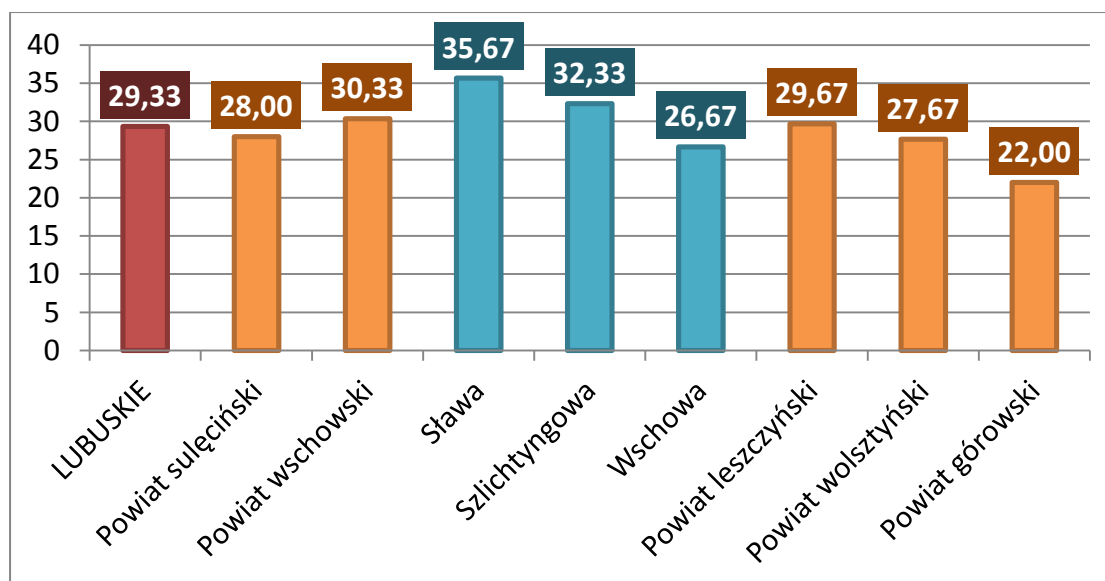

IV.2 Kapitał społeczny i aktywność obywatelska

Jednym z podstawowych dokumentów aktualizowanego systemu zarządzania rozwojem Polski jest Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego, będąca odpowiedzią na szereg problemów zdiagnozowanych w przygotowanym uprzednio raporcie „Polska 2030 – wyzwania rozwojowe”. Określono w nim, że kapitał społeczny to potencjał w postaci norm wartości, zachowań, tworzący postawę dla budowania opartych na zaufaniu relacji społecznych, sprzyjających współpracy i kooperacji, kreatywności, wymianie wiedzy. Powinien on prowadzić do efektu synergii, czyli wspólnego osiągania celów, których osiągnięcie w pojedynkę było trudniejsze bądź nawet niemożliwe. Prorozwojowy charakter kapitału społecznego przejawia się przede wszystkim w budowaniu trwałych relacji społecznych, opartych na zaufaniu, jednocześnie szanujących odmienność i poglądy innych, otwartych na różnorodne postawy i pomysły, innowacyjność i indywidualizm.

Realnym odzwierciedleniem poziomu kapitału społecznego jest w dużej mierze aktywność obywatelska, będąca kluczowym czynnikiem wzmacniającym procesy rządzenia, podejmowania decyzji, wypełniania obowiązków publicznych. W wymiarze samorządowym jednym z podstawowych wyznaczników poziomu obywatelskiego zaangażowania w funkcjonowanie wspólnoty lokalnej jest m.in. stopień zaangażowania mieszkańców w działalność organizacji pozarządowych.

Wykres 39 Przeciętna liczba stowarzyszeń, fundacji i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców.

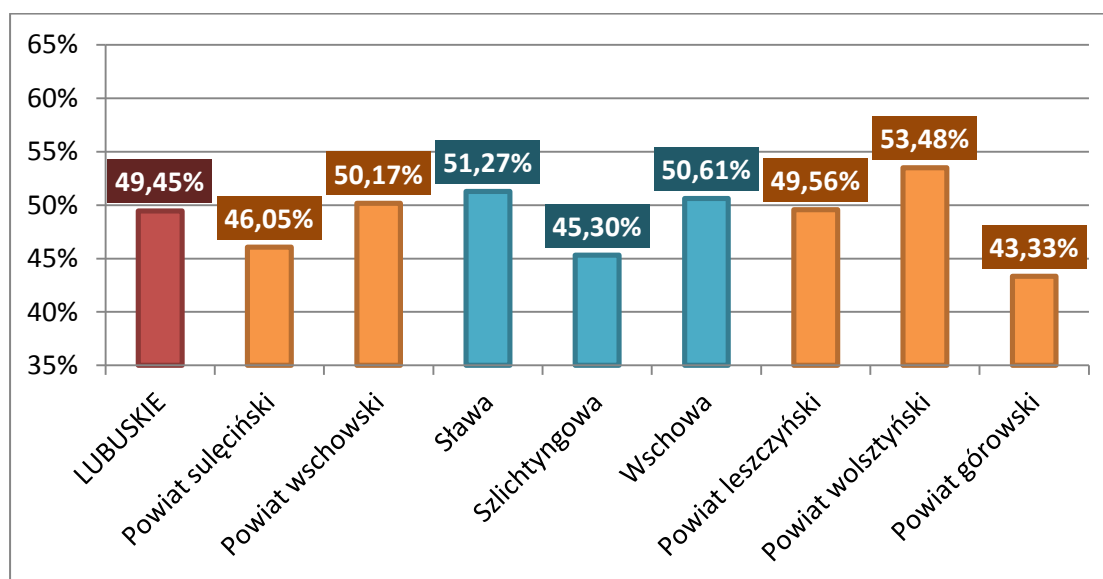

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Porównanie liczby podmiotów Trzeciego Sektora wskazuje, że powiat wschowski charakteryzuje się najwyższymi wskaźnikami rozwoju organizacji pozarządowych. Przeciętnie w latach 2010-2012 na 10 tys. mieszkańców na terenie Powiatu zarejestrowanych było ok 30 podmiotów, które można określić jako NGO. Nieznacznie niższe wskaźniki odnotowano w powiatach sułecińskim, leszczyńskim oraz wolsztyńskim, a zdecydowanie odstającą jednostką jest powiat górski.

Inną miarą obywatelskiego zaangażowania w życie społeczne jest aktywność wyborcza mieszkańców. Na potrzeby niniejszego opracowania analizie poddano frekwencje wyborczą z wyborów prezydenckich oraz samorządowych, które odbyły się w roku 2010.

Wykres 40 Frekwencja w wyborach prezydenckich w 2010 r. (głosowanie w II turze).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

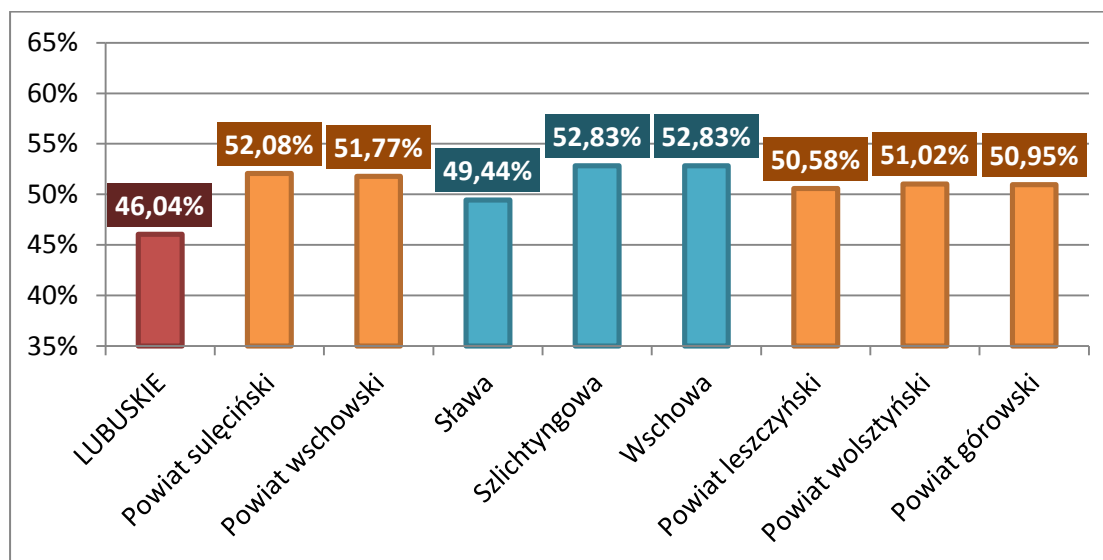
Z uwagi na fakt, że oba głosowania odbyły na krótkiej przestrzeni czasowej dodatkowo możliwe do zdiagnozowania są potencjalne różnice w zaangażowaniu mieszkańców w życie publiczne w wymiarze ogólnokrajowym oraz lokalnym.

Frekwencja w II turze wyborów prezydenckich w powiecie wschowskim wyniosła 50,1% i była o 0,5 pkt. proc. wyższa niż przeciętna frekwencja w województwie lubuskim. W odniesieniu do wybranych sąsiednich powiatów różnice są wyraźniejsze. Podobnie wyższe zróżnicowanie można zaobserwować w poszczególnych gminach

powiatu wschowskiego. Najwyższym wynikiem poszczycić się może Gmina Sława, gdzie frekwencja była nieznacznie wyższa od średniej wojewódzkiej.

W przypadku wyborów samorządowych sytuacja jest podobna. Zaangażowanie mieszkańców Powiatu w uczestnictwo w wyborach jest wyższe niż przeciętnie w województwie. Spośród porównywanych JST żadna jednostka nie wybija się znacząco. Każdy z powiatów w ostatnich wyborach samorządowych odnotował wskaźnik frekwencji powyżej 50%, ciężko jednak uznać taki stopień zaangażowania obywatelskiego za zadowalający.

Wykres 41 Frekwencja w wyborach samorządowych w 2010 r (głosowanie w I turze).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

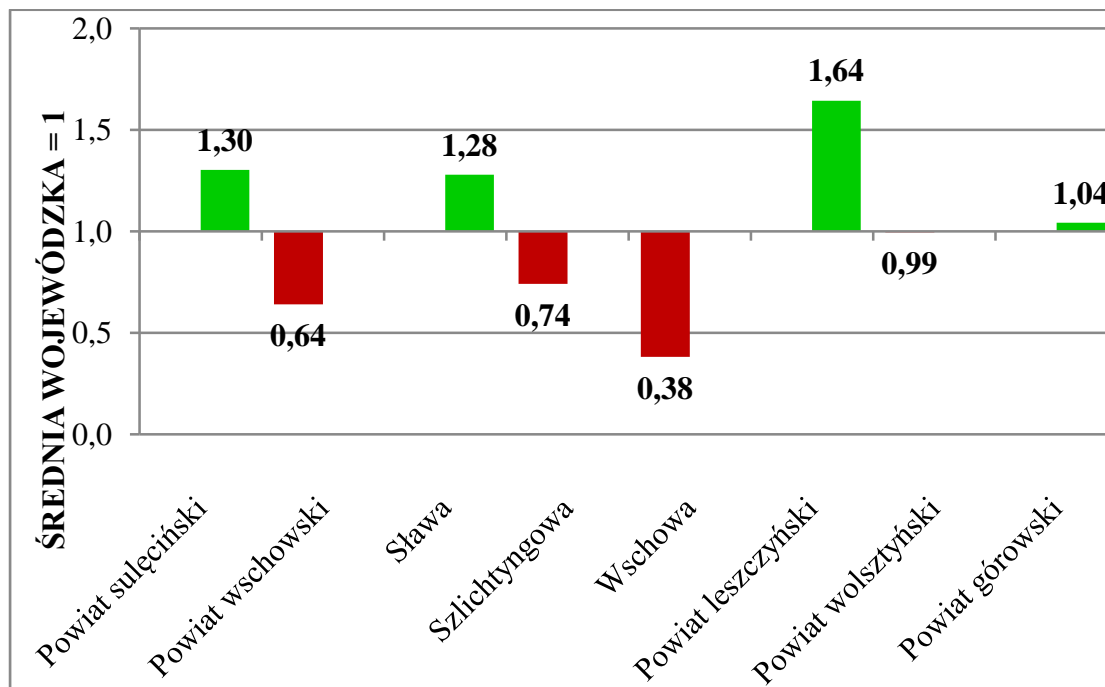
CZĘŚĆ II – analiza wewnętrzna

Na poniższych wykresach przedstawiono graficzny obraz przeprowadzonych analiz w odniesieniu do 3 gmin powiatu wschowskiego, przy uwzględnieniu danych dla powiatów wyspecyfikowanych uprzednio w zaproponowanej grupie porównawczej. Każdą gminę scharakteryzowano za pomocą wskaźnika, którego wartość określa poziom danego obszaru w odniesieniu do średniego poziomu obserwowanego w Powiecie. Wysokość słupka równa 1 oznacza, że potencjał danej gminy równy jest przeciętnemu potencjałowi obserwowanemu w województwie lubuskim. Dodatkowo na drugim miejscu na wykresach przedstawiono wartość wskaźnika dla samego Powiatu Wschowskiego. W tym przypadku wartość wskaźnika przedstawiona jest w odniesieniu do średniej wojewódzkiej. Kolorem czerwonym oznaczono obszary, których gminy wyróżniają się negatywnie na tle województwa (obszary te mogą stanowić bariery rozwojowe). Natomiast kolorem zielonym oznaczono potencjalne bieguny wzrostu. Analizując zróżnicowanie gmin wewnątrz Powiatu należy mieć na uwadze, czy dany obszar jest mocną stroną Powiatu w odniesieniu do średniej wojewódzkiej.

Potencjał turystyczny

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Baza turystyczna	• gęstość bazy noclegowej I (miejsca noclegowe na 1 tys. mieszkańców); • gęstość bazy noclegowej II (miejsca noclegowe na 1 km²); • infrastruktura gastronomiczna (Podmioty z branż: zakwaterowanie i usługi gastronomiczne na 1 tys. mieszkańców); • infrastruktura nienoclegowa (liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych na 1 obiekt noclegowy); • infrastruktura konferencyjna (liczba sal konferencyjnych na 1 obiekt noclegowy);
Popyt na turystykę	• intensywność ruchu turystycznego I (korzystający z noclegów na 1 tys. mieszkańców); • intensywność ruchu turystycznego II (liczba noclegów na 1 tys. mieszkańców); • wykorzystanie potencjału noclegowego (liczba noclegów na 1 miejsce noclegowe); • odsetek turystów zagranicznych (turyści zagraniczni / korzystający z obiektów zakwaterowania ogółem).

Wykres 42 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego– potencjał turystyczny.

Źródło: opracowanie własne.

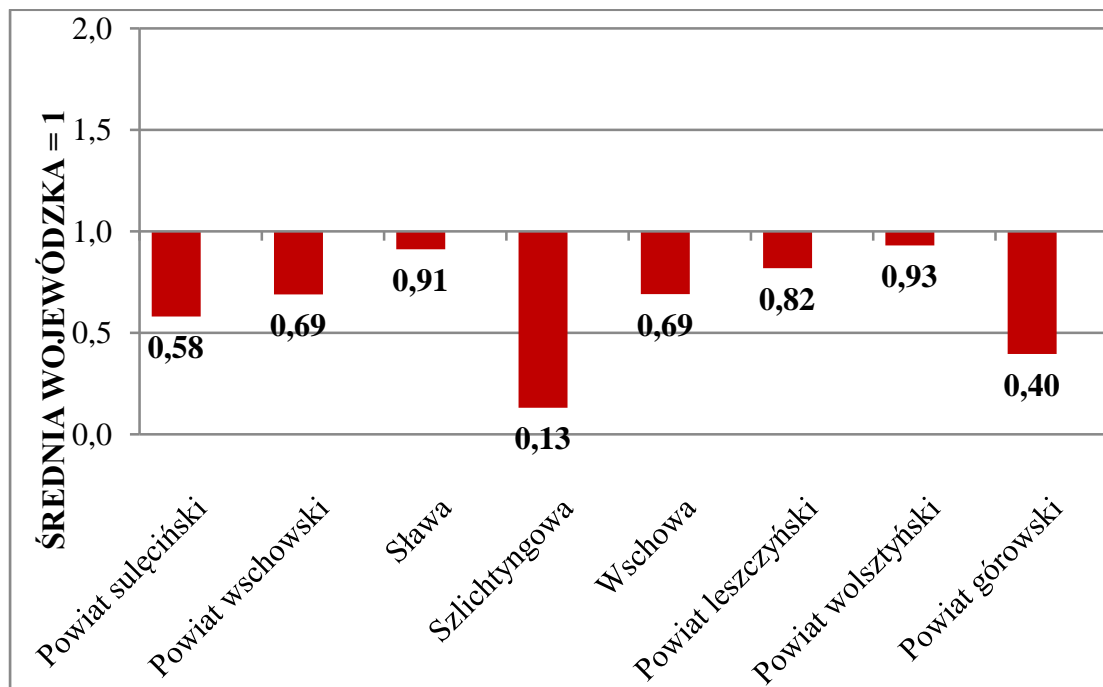
Potencjał turystyczny powiatu wschowskiego zdiagnozowany został jako niższy od przeciętnego potencjału województwa lubuskiego, jednocześnie charakteryzuje się on znaczącym zróżnicowaniem wewnętrznym. Na obszarze Powiatu szczególnie wyróżnia się gmina Sława, odznaczająca się wysokim wskaźnikiem bazy turystycznej oraz popytu na turystykę. Gęstość bazy noclegowej a także intensywności ruchu turystycznego na obszarze Sławy wskazują na kluczowy charakter tej gałęzi gospodarki dla dalszego rozwoju gminy. Na tle Powiatu negatywnymi wskaźnikami ruchu turystycznego odznaczają się gminy Szlichtyngowa oraz Wschowa, niemniej jednak występują tutaj duże możliwości rozwoju tej branży gospodarki.

Potencjał gospodarczy

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Struktura gospodarki	• struktura rolnictwa (przeciętna wielkość gospodarstwa rolnego) • stosunek gospodarstw indywidualnych prowadzących działalność rolniczą do liczby ludności w wieku produkcyjnym; • odsetek zatrudnionych w sektorze usług rynkowych; • wpływy do budżetów gmin z CIT na 1 mieszkańca; • udział dochodów własnych w dochodach budżetu gminy; • odsetek dużych przedsiębiorstw (250 i więcej zatrudnionych);
Przedsiębiorczość	• liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 1 tys. mieszkańców; • liczba podmiotów zarejestrowanych w sektorze usług rynkowych w stosunku do liczby podmiotów ogółem; • liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym;
Innowacyjność	• działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (liczba firm z sekcji M na 1000 mieszkańców);
Rynek pracy	• udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym; • liczba pracujących (wg faktycznego miejsca pracy) w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (bez prow. ind. gosp. rolne oraz podmiotów gosp. do 9 osób).

Potencjał gospodarczy Powiatu oceniony został na poziomie niższym od średniej wojewódzkiej. Przede wszystkim jest to efektem struktury gospodarki, w dużej mierze opartej na nisko wydajnym rolnictwie. Na tym tle najkorzystniej odznacza się gmina Sława, charakteryzująca się wysoką przeciętną wielkością gospodarstw rolnych. Podobnie korzystnie o wpływie gospodarki na rozwój gminy Sława świadczy przeciętna wielkość wpływów do budżetu gminy z podatku CIT. Ujemnie o rozwoju gospodarczym powiatu wschowskiego świadczą natomiast niższe od średnich wojewódzkich wskaźniki przedsiębiorczości, najgorzej spośród analizowanych jednostek charakteryzuje się gmina Szlichtyngowa. Gospodarka Powiatu ujemnie wyróżnia się także poziomem innowacyjności, choć w przypadku gmin Sława oraz Wschowa wartość wskaźników jest nieznacznie niższa od poziomu wojewódzkiego. Optymizmem nie napawają natomiast statystyki rynku pracy.

Wykres 43 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego– potencjał gospodarczy.

Źródło: opracowanie własne.

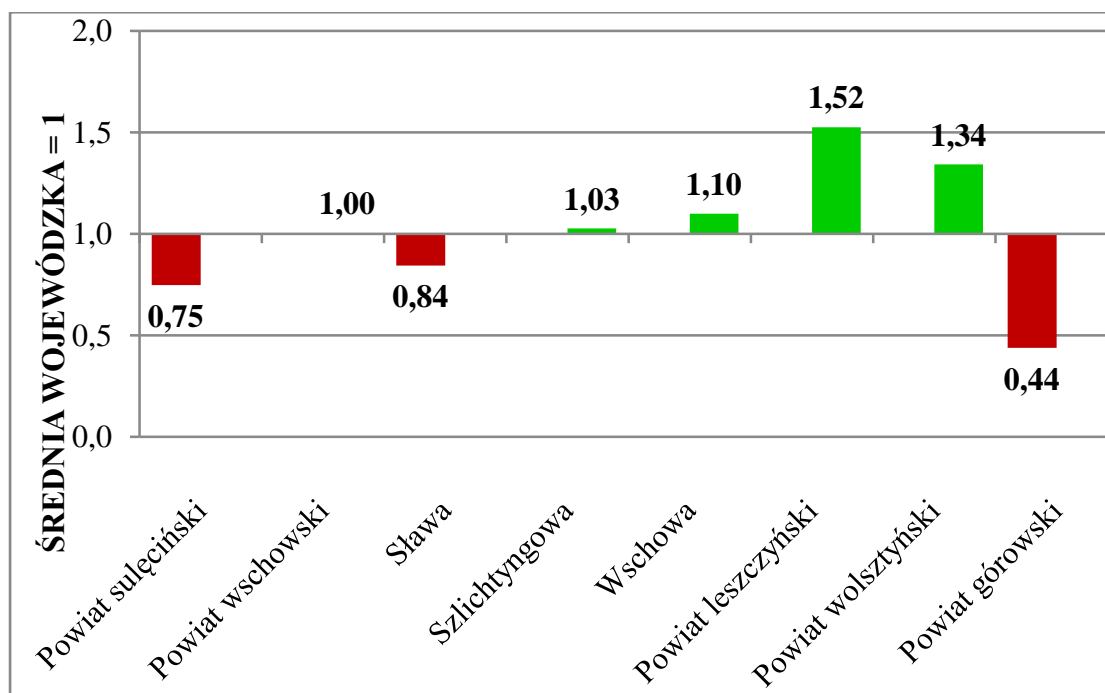
Kapitał ludzki

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Potencjał demograficzny	• saldo migracji z lat 2007-2011 na 10 tys. mieszkańców; • przeciętny przyrost naturalny na 1 tys. mieszkańców w latach 2007-2012; • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (os. w wieku poprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym) w roku 2012; • wskaźnik obciążenia demograficznego osobami młodymi (os. w wieku przedprodukcyjnym na 100 os. wieku produkcyjnym) w roku 2012; • małżeństwa zawarte na 1 tys. mieszkańców;
Potencjał intelektualny	• odsetek mieszkańców z wykształceniem wyższym w ludności 25+; • przeciętne wyniki sprawdzianu po VI klasie szkoły podstawowej w latach 2010-2012; • przeciętne wyniki z egzaminu gimnazjalnego – część matematyczno-przyrodnicza w latach 2010-2012;

Ogólny wskaźnik kapitału ludzkiego dla powiatu wschowskiego okazał się na poziomie równym poziomowi średniej wojewódzkiej. Wewnętrzne zróżnicowanie nie wydaje się znaczące, choć głębsza analiza poszczególnych podobszarów wskazuje na większe rozbieżności.

Ujemna pozycja gminy Sława jest wynikiem niskich wskaźników w podobszarze potencjału intelektualnego, w tym niskim wynikiem, jakie osiągają uczniowie szkół zlokalizowanych na terenie gminy. Ten sam czynnik pozytywnie determinuje poziom wskaźnika kapitału ludzkiego w gminie Wschowa. Wskaźniki potencjału demograficznego w dużej mierze korzystnie wpływa na poziom kapitału ludzkiego, też jednak widoczne jest tutaj znaczące zróżnicowanie międzygminne. Poziom migracji dodatnio odznacza się w Gminie Sława, z kolei wskaźniki przyrostu naturalnego najkorzystniej wypadają w gminie Szlichtyngowa. Niejednoznacznych wyników dostarcza analiza struktury demograficznej i wskaźników obciążenia demograficznego.

Wykres 44 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego – kapitał ludzki.

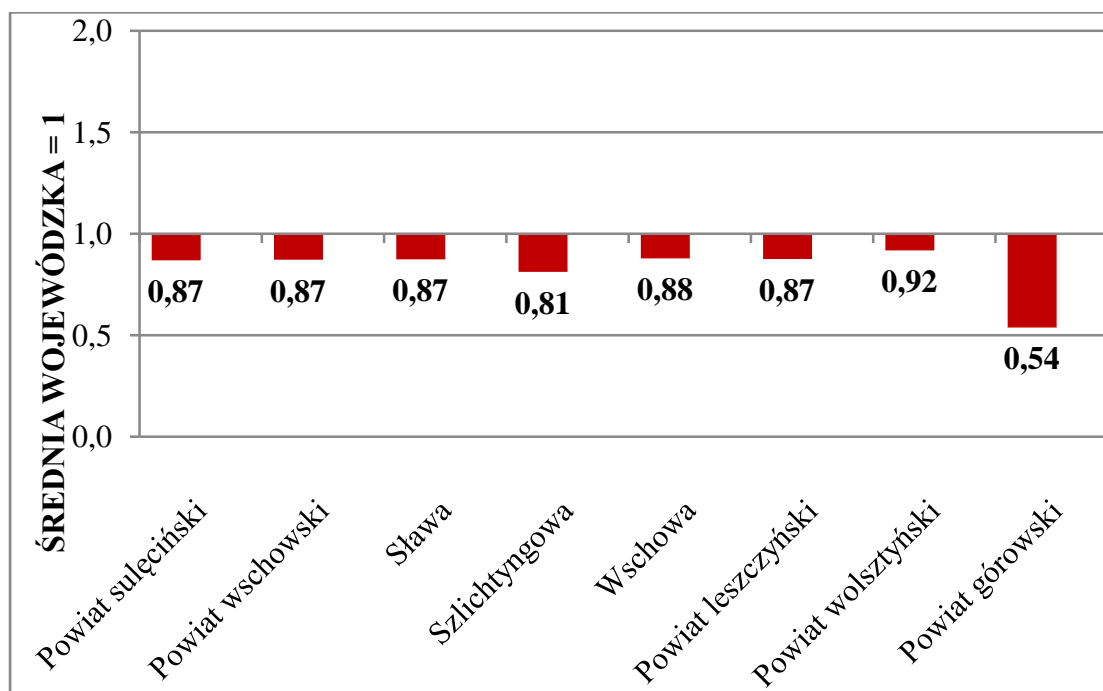
Źródło: opracowanie własne.

Jakość życia

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Ochrona zdrowia	• liczba ZOZ na 10 tys. mieszkańców; • liczba porad w ramach POZ na 1 mieszkańca; • liczba ludności na 1 aptekę ogólnodostępną;
Problemy społeczne	• udział osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem; • udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku;
Edukacja	• odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym; • przeciętna liczba uczniów w klasie w szkołach podstawowych; • przeciętna liczba uczniów w klasie w gimnazjach; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w szkołach podstawowych; • uczniowie przypadający na 1 komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów w gimnazjach; • odsetek szkół z wysokim wynikiem z testu po VI klasie szkoły podstawowej; • odsetek szkół z wysokim wynikiem z egzaminu gimnazjalnego (część matematyczno-przyrodnicza);
Kultura	• czytelnicy bibliotek na 1 tys. mieszkańców; • ilość księgozbioru przypadająca na 1 czytelnika; • liczba uczestników imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 1 tys. mieszkańców; • liczba imprez kulturalnych organizowanych przez instytucje kultury na 10 tys. mieszkańców;
Kultura fizyczna	• liczba klubów sportowych przypadająca na 10 tys. mieszkańców; • liczba ćwiczących ogółem przypadająca na 10 tys. mieszkańców;
Gospodarka mieszkaniowa	• powierzchnia użytkowa mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca; • korzystający z instalacji wodociągowej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji kanalizacyjnej w ludności ogółem; • korzystający z instalacji gazowej w ludności ogółem.
Infrastruktura teleinformatyczna	• odsetek miejscowości na terenie gminy bez dostępu do Internetu - zakończenia sieci światłowodowej; • odsetek miejscowości na terenie gminy bez węzłów telekomunikacyjnych; • odsetek miejscowości na terenie gminy bez sieci kablowych lub terminali radiowych;

Wykres 45 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego– jakość życia.

Źródło: opracowanie własne.

Jakość życia przedstawiono jako zestawienie szeregu usług społecznych, które określają warunki zamieszkania, jak i możliwości rozwoju ludności. Powiat wschowski w tym obszarze wyróżnia się korzystnie na tle województwa lubuskiego. Zróżnicowanie międzypowiatowe i wewnątrzpowiatowe jest bardzo niewielkie, co świadczy względnie stabilnym poziomie usług publicznych we wszystkich gminach powiatu wschowskiego, jak i okolicznych miejscowościach.

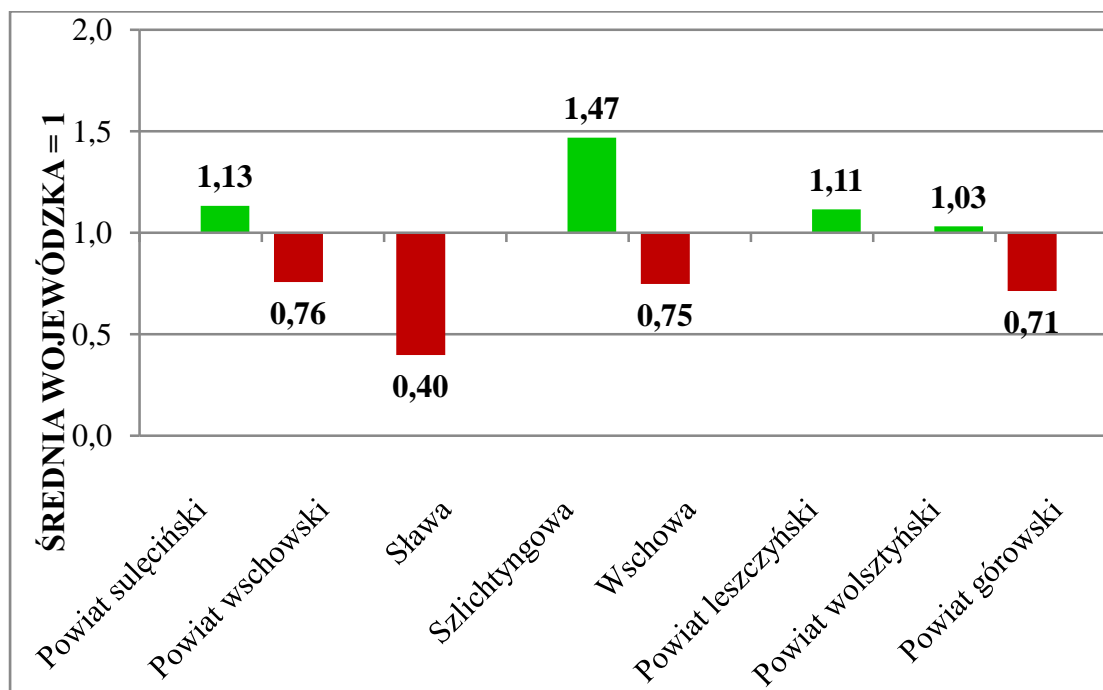
Na tym tle należy wskazać, że najkorzystniej w obszarze ochrony zdrowia wypadła gmina Sława, charakteryzująca się najwyższymi wskaźnikami dostępności do usług podstawowej opieki zdrowotnej. Poniżej średniej wojewódzkiej kształtowały się wskaźniki problemów społecznych we wszystkich trzech gminach. Odwrotna sytuacja jest z kolei pod względem usług edukacyjnych i kulturalnych. Gminy Szlichtyngowa i Sława ponadto korzystnie wyróżniają pod względem wskaźników dostępności i wykorzystania obiektów kultury fizycznej. Gmina Wschowa osiągnęła najwyższy wynik w obszarze gospodarki komunalnej.

Atrakcyjność przyrodnicza

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Krajobraz przyrodniczy	• udział powierzchni prawnie chronionej w powierzchni ogółem; • liczba pomników przyrody na 100 km²; • powierzchnia terenów zieleni na 100 km²; • udział powierzchni lasów w powierzchni ogółem;
Zagrożenia przyrodnicze	• odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków; • odpady komunalne na 1 mieszkańca.

Atrakcyjność przyrodnicza powiatu wschowskiego zdefiniowana została z jednej strony poprzez czynniki określające walory krajobrazu przyrodniczego, z drugiej poprzez zestaw wskaźników określających poziom ochrony środowiska naturalnego przed różnego rodzaju zagrożeniami przyrodniczymi. Tak określony ogólny wskaźnik atrakcyjności przyrodniczej Powiatu kształtuje się na poziomie nieznacznie niższym od średniej dla województwa lubuskiego.

Wykres 46 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego – atrakcyjność przyrodnicza.

Źródło: opracowanie własne.

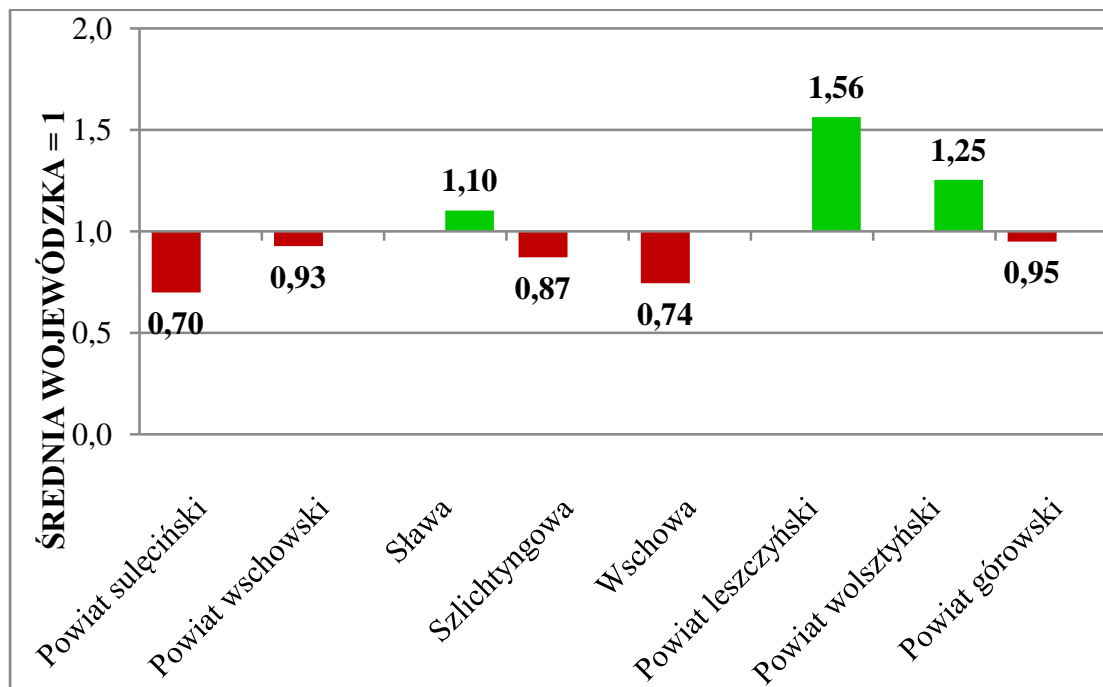
Wśród gmin o najwyższym potencjale przyrodniczym, na podstawie analizy wybranych wskaźników, znalazła się gmina Szlichtyngowa. Fundamentalne w tym miejscu znaczenie ma wskaźnik określający przeciwdziałanie zagrożeniom przyrodniczym (gmina Sława wypadła w tym obszarze najgorzej spośród wszystkich porównywanych jednostek). Atrakcyjność krajobrazu przyrodniczego w każdej jst oceniona została podobnie.

Zarządzanie rozwojem

Nazwa podobszaru:	Zastosowane wskaźniki:
Zarządzanie publiczne	• % powierzchni gminy objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego; • udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem; • udział środków unijnych w wydatkach inwestycyjnych; • całkowita wartość podpisanych umów na realizację projektów unijnych na 1 mieszkańca; • % wykonania dochodów budżetu gminy;
Kapitał społeczny	• liczba OPP na 10 tys. mieszkańców; • liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. mieszkańców; • frekwencja w wyborach prezydenckich 2010 (II tura); • frekwencja w wyborach samorządowych 2010 (I tura);
Stan finansów samorządowych	• poziom zadłużenia (udział zobowiązań w dochodach ogółem); • zdolność do samofinansowania inwestycji (stosunek dochodów majątkowych powiększonych o nadwyżkę operacyjną do wydatków majątkowych); • udział nadwyżki operacyjnej w dochodach ogółem; • obciążenie dochodów obsługą zadłużenia.

Przeciętny wskaźnik zarządzania rozwojem w powiecie wschowskim, łączący w sobie elementy zarządzania publicznego, kapitału społecznego a także czynniki obrazujące stan finansów samorządowych kształtuje się na poziomie nieznacznie niższym od średniej wojewódzkiej.

Wykres 47 Analiza wskaźnikowa 3 gmin powiatu wschowskiego – zarządzanie rozwojem,

Źródło: opracowanie własne.

Wewnątrz Powiatu występuje też niewielkie zróżnicowanie pomiędzy poszczególnymi gminami. Jest to w dużej mierze efekt zróżnicowania wskaźników budżetowych w poszczególnych gminach. Gmina Sława charakteryzująca się najkorzystniejszymi wskaźnikami zadłużenia oraz zdolności samofinansowania inwestycji jednocześnie wśród gmin Powiatu lideruje wśród jednostek o najwyższym poziomie zarządzania rozwojem. Nie bez znaczenia jest fakt, że Sława wypada najlepiej także w porównaniu wskaźników kapitału społecznego, choć w tym przypadku zróżnicowanie międzygminne jest zdecydowanie mniejsze. Innym zauważalnym czynnikiem - wpływającym negatywnie - na poziom zarządzania gminami Powiatu są znaczne braki w zakresie pokrycia miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Na koniec roku 2012 r. wskaźnik pokrycia planami zagospodarowania w całym Powiecie wyniósł jedynie 66% ogólnej powierzchni, w gminie Szlichtyngowa było to 51%, w gminie Sława zaledwie 17%. Jednostką w pełni pokrytą miejscowym planem była gmina Sława.